

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Кафедра міжнародних відносин

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

МАГІСТРА

на тему: **«Цифрова дипломатія США: перспективи та виклики для міжнародної безпеки»**

Виконав:

здобувач вищої освіти 2-го курсу, групи УМІБ-61
спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

ОПП «Міжнародна інформаційна безпека»

Фомінов Дмитро Володимирович

Керівник:

д.держ.упр., професор

Солових Віталій Павлович

Рецензент:

д.держ.упр., професор,

Крюков Олексій Ігорович

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я по батькові)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ	6
1.1. Поняття цифрової дипломатії	6
1.2. Інструменти цифрової дипломатії	13
1.3. Роль цифрової дипломатії у системі сучасних міжнародних відносин	22
Висновки до розділу 1	26
РОЗДІЛ 2. ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ США: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРАКТИКИ	27
2.1. Історія розвитку цифрової дипломатії США	27
2.2. Основні напрямки цифрової дипломатії США	35
2.3. Аналіз конкретних кейсів використання цифрової дипломатії США	43
Висновки до розділу 2	48
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ США ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ	50
3.1. Позитивні аспекти цифрової дипломатії на прикладі США	50
3.2. Ризики та виклики цифрової дипломатії для міжнародної безпеки	54
3.3. Можливі напрями розвитку цифрової дипломатії у забезпеченні міжнародної безпеки	58
Висновки до розділу 3	66
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність дослідження цифрової дипломатії США зумовлена стрімким зростанням ролі цифрових технологій у міжнародних відносинах. Інтернет та соціальні мережі перетворилися на ключові платформи для комунікації, обміну інформацією та формування громадської думки в глобальному масштабі. Це відкриває перед дипломатією нові горизонти, дозволяючи державам взаємодіяти більш оперативно та з ширшою аудиторією. Водночас, цифровий простір ставить перед дипломатами нові виклики, пов'язані з кібербезпекою, дезінформацією та пропагандою. Сполучені Штати Америки, як лідер у сфері інформаційних технологій, відіграють провідну роль у формуванні глобального ландшафту цифрової дипломатії. Американський досвід, що включає як успішні практики, так і помилки, має важливе значення для розуміння потенціалу та ризиків цифрової дипломатії в контексті міжнародної безпеки. Цифрові інструменти можуть бути використані як для зміцнення міжнародної стабільності шляхом полегшення діалогу та співпраці, так і для її підриву через інформаційні війни та втручання у внутрішні справи інших країн. Дослідження цифрової дипломатії США дозволить краще зрозуміти її сутність, оцінити ефективність використовуваних інструментів та їх вплив на міжнародну безпеку. Це сприятиме розробці адекватних стратегій у сфері цифрової дипломатії та зміцненню глобальної стабільності в умовах постійно змінюваного цифрового середовища.

Ступінь вивченості теми. Визначену проблематику висвітлено у різноманітних наукових дослідженнях, перш за все закордонних науковців, такими як: К. Бйола, І. Манор. і інші. Однак швидкі зміни у глобальному світі та швидка цифровізація усіх процесів породжують нові підходи до розвитку цифрової дипломатії та її впливу на міжнародну безпеку, що потребує подальшого наукового дослідження.

Мета дослідження – з'ясувати сутність та перспективи застосування цифрової дипломатії для забезпечення міжнародної безпеки на прикладі США.

В процесі дослідження вирішувалися наступні **завдання**:

- розглянути основні підходи до визначення поняття цифрової дипломатії
- визначити інструменти цифрової дипломатії
- з’ясувати роль цифрової дипломатії у системі сучасних міжнародних відносин
- прослідкувати історію розвитку цифрової дипломатії США
- виокремити основні напрямки цифрової дипломатії США
- розглянути конкретні кейси використання цифрової дипломатії та визначити їх позитивні аспекти на прикладі США
- визначити ризики та виклики цифрової дипломатії для міжнародної безпеки

Об’єкт дослідження – цифрова дипломатія як інструмент міжнародної діяльності Сполучених Штатів Америки.

Предмет дослідження – цифрова дипломатія США у забезпеченні міжнародної безпеки.

Теоретико-методологічна база. В першу чергу, було використано аналіз документів, що дозволило вивчити офіційні стратегії, заяви та публікації уряду США, а також міжнародних організацій, які стосуються цифрової дипломатії. Також було застосовано контент-аналіз для вивчення інформації, що розміщується на веб-сайтах, в соціальних мережах та на інших онлайн-платформах, які використовуються американським урядом для здійснення цифрової дипломатії. Не менш важливим був порівняльний метод, який став важливим інструментом для зіставлення підходів США до цифрової дипломатії з практикою інших країн, а також для аналізу еволюції американської цифрової дипломатії в різні періоди. Врешті-решт, основна частина дослідження спиралася на системний підхід, щоб розглянути цифрову дипломатію США в контексті загальної системи міжнародних відносин та її взаємозв'язку з іншими факторами, що впливають на міжнародну безпеку. Такий підхід дозволив оцінити роль цифрової дипломатії США в забезпеченні глобальної стабільності, визначити її потенційні ризики та перспективи розвитку.

Інформаційна база дослідження. У процесі дослідження зазначеної теми кваліфікаційної роботи магістра була використана наступна джерельна база: монографії, посібники іноземних видань, наукові статті вітчизняних та зарубіжних авторів, періодичні видання, наукові інтернет–ресурси. Інформаційну базу дослідження склали також: міжнародні угоди та ініціативи, що пов’язані з використанням чи регулюванням цифрової дипломатії в сфері міжнародної безпеки. До інформаційної бази дослідження також увійшли офіційні звіти та стратегії розвитку США у сфері цифровізації.

Практичне значення отриманих результатів. Запропоновані у кваліфікаційній роботі магістра теоретичні положення та висновки можуть бути використані:

- центральними та місцевими органами виконавчої влади під час впровадження та використання цифрової дипломатії;
- у навчальному процесі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та інших вищих навчальних закладів при розробці та викладанні дисциплін, за програмами підготовки магістрів міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій.

Апробація дослідження була здійснена у вигляді публікації тез наукової доповіді для участі у Всеукраїнському науково-практичному круглому столі «Стратегічні напрями зовнішньої політики та дипломатії країн світу», на тему: «Впровадження цифрової дипломатії на прикладі Сполучених Штатів Америки».

Структура роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 78 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 83 сторінки, з яких основного тексту – 70 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ

1.1. Поняття цифрової дипломатії

Інновації - це нелегка справа, як нагадує нам Макіавеллі: «Слід пам'ятати, що немає нічого складнішого, небезпечнішого в управлінні, непевнішого в успіху, ніж взяти на себе ініціативу у запровадженні нового порядку речей». [1]

Цифрова трансформація дипломатії підтримує бачення Макіавеллі. Лінгвістично термін «трансформація» (англ. disruption) походить від кореня минулого часу латинського слова *disrumpere* - «розпадатися, розколюватися, розбиватися, ламатися на шматки», де *dis-* означає «роз'єднання» + *rumpere* - «ламати». [2] Таким чином, його значення епістемологічно просякнуте негативними конотаціями переривання, фрагментації та руйнування. Однак контекст, в якому воно часто обговорюється, випромінює оптимістичні прагнення технологічного прогресу, політичної лібералізації та економічного розвитку.

Найцікавішим аспектом технологічної трансформації є його неймовірна здатність як до руйнування, так і до творення. З одного боку, закладаючи основу для нових економічних чи соціальних можливостей, нові технології каталізують нове мислення та інноваційні практики, які сприяють їхньому розвитку та підтримці в довгостроковій перспективі. З іншого боку, руйнуючи традиційні способи роботи, співпраці та досліджень, вони також створюють всеохоплюючі умови для активного і тривалого опору їм. [3]

Цифрова дипломатія є гарним прикладом того, як підривні технології застосовуються в міжнародних відносинах. Простіше кажучи, цифрова дипломатія - це використання міністерствами закордонних справ і міжнародними організаціями цифрових технологій, таких як соціальні мережі та інші онлайн-платформи, включаючи віртуальні канали зв'язку і віртуальні всесвіти, для спілкування один з одним і з громадськістю, ведення дипломатії та просування своїх зовнішньополітичних цілей. Це включає такі види діяльності, як надсилання та отримання офіційних заяв, обмін неформальними дипломатичними сигналами, участь у віртуальних конференціях і зустрічах, а також спілкування з громадськістю через соціальні мережі та інші онлайн-платформи для роз'яснення та просування своєї політики і позицій. Таким чином, уряди та міжнародні організації розглядають цифрову дипломатію як спосіб охопити ширшу аудиторію та налагодити зв'язок з людьми в різних куточках світу в режимі реального часу. Вона також дозволяє цим організаціям бути більш

прозорими та підзвітними громадськості, а також швидше реагувати на події та проблеми, що виникають.

Цифрові технології здатні змінити традиційну дипломатію та міжнародні відносини, насамперед впливаючи на те, як ведеться дипломатія. Надаючи міністерствам закордонних справ та міжнародним організаціям можливість спілкуватися та співпрацювати в режимі реального часу, цифрова дипломатія дозволяє особам, які приймають рішення, бути більш ефективними та результативними у своїх двосторонніх та багатосторонніх відносинах. Це може бути особливо важливим у випадку міжнародних криз, коли пряма комунікація між конфліктуючими сторонами може допомогти заспокоїти напруженість і сприяти вирішенню конфлікту. [4] Однак вона також може створювати нові виклики, такі як потенціал для поширення дезінформації та пропаганди, що може призвести до ескалації напруженості. Цифрова дипломатія може також впливати на баланс сил між різними країнами, оскільки дозволяє меншим і менш потужним акторам мати більший голос і вплив у міжнародних справах. Більше того, недержавні актори, такі як організації громадянського суспільства та неурядові організації, також можуть використовувати цифрові інструменти, щоб відстоювати свої інтереси та кидати виклик політиці більших і потужніших акторів. [5]

Важливо розуміти, що дипломатію можна побачити у всіх аспектах життя. Все, що нас оточує, має власну дипломатію. Оборонна дипломатія, культурна дипломатія, торговельна дипломатія, медична дипломатія, і зовсім недавно - дипломатія вакцин. Серед цих дипломатій є цифрова дипломатія, яка з'явилася з появою Інтернету і продовжує розвиватися за своїм характером і масштабами.

Інтернету часто надається престиж як стовпа більшої взаємозалежності в усьому світі. Немає сумнівів, що поява цифрових технологій змінила сьогоденнє міжнародне співтовариство. Вона переосмислила те, як ведеться дипломатія, і стала незаперечним засобом дипломатичної комунікації. Дипломатії завжди доводилося адаптуватися до нових форм комунікації у своєму середовищі. Здатність збирати і поширювати інформацію серед великої

аудиторії з майже безпрецедентною швидкістю надала політикам і державним органам нові можливості доносити свої повідомлення і просувати політичний порядок денний поза традиційними каналами у світі, де всі стають все більш взаємопов'язаними. Хоча традиційна форма ведення дипломатії залишається важливою, у сучасному взаємопов'язаному світі окремі особи та організації, а не лише держави, відіграють важливу роль у міжнародних справах. Інтернет-революція вплинула на всі аспекти життя, включаючи міжнародні відносини та глобальне управління. Вона також трансформувала дипломатію як інструмент зовнішньої політики. Це призвело до появи так званої цифрової дипломатії. [6]

Ці характерні риси політики 21 століття прокладають шлях до глибших змін, які зрештою повністю переформатують зовнішню політику, розширюючи її сферу, замінюючи нові інструменти та змінюючи її цінності. Дехто вважає, що впровадження цифрової дипломатії змінило те, як дипломати працюють з інформацією, займаються публічною дипломатією, готують стратегії, беруть участь у міжнародних переговорах і навіть врегульовують кризи.

Не буде перебільшенням сказати, що нещодавнє поширення цифрових ініціатив у міністерствах закордонних справ часто називають нічим іншим, як революцією в практиці дипломатії.

Важливість цифрової дипломатії зумовлена використанням ІКТ, Інтернету та соціальних мереж, які водночас є її основою для зміцнення дипломатичних відносин. Тому знання ролі та значення цифрової дипломатії є необхідним. Пошук визначення цифрової дипломатії слід розпочати з вивчення змін у визначенні та практиці дипломатії протягом ХХ століття.

Діджиталізація часто починається із суспільних та особистих змін. Наприклад, групи у WhatsApp спочатку використовувалися послами в Женеві для координації сімейних свят. Незабаром вони виявили, що за допомогою WhatsApp можна також координувати дипломатичні дії в організаціях ООН. В Женеві Європейський Союз зараз має активну групу в WhatsApp, яка використовується для планування дій, підготовки резолюцій і мобілізації підтримки на засіданнях ООН. Так само британські дипломати почали

використовувати Facebook для підтримки зв'язку з далекими знайомими. Вони швидко зрозуміли, що за допомогою Facebook можна підтримувати зв'язок з віддаленими діаспорами. [7]

Світова дипломатична практика зазнала значних змін в результаті ІКТ-революції. Соціальні медіа перетворилися на платформу для поширення невідцензурної публічної інформації серед користувачів у різних країнах. Наприклад, соціальні медіа допомогли активістам Арабської весни, дозволивши багатьом з них спілкуватися та обмінюватися інформацією, а також, за певних обставин, полегшивши планування реальних протестів. Таким чином, ми бачимо зростаючу важливість недержавних акторів на світовій арені з приходом цифровізації. [8]

Сьогодні дипломати використовують цифрові інструменти в багатьох аспектах своєї роботи, включаючи комунікацію, аналіз політики, представництво та переговори. Використання соціальних мереж для публічної дипломатії, наприклад, Твіттер-дипломатія - є найбільш помітним, але, як ми побачимо впродовж дослідження, цифрові інструменти мають більш значний вплив на інші аспекти дипломатії. Розвиток електронної пошти, широке використання веб-сайтів дипломатичними місіями та міжнародними організаціями, впровадження ноутбуків та Wi-Fi у конференц-залах, а віднедавна - широке використання соціальних мереж, таких як Facebook, Twitter та блоги, можна підсумувати за більш ніж 20 років існування електронної дипломатії. Кожен новий електронний інструмент кидав виклик традиційним способам роботи і надавав нові можливості для дипломатів і дипломатії. [9]

У 1860-х роках, отримавши перше телеграфне повідомлення, міністр закордонних справ Великої Британії лорд Пальмерстон передбачив «кінець дипломатії». Однак він не знав, що світ дипломатії виживе і пристосується не лише до телеграфу, але й до подальшого технологічного розвитку, включаючи нещодавню появу соціальних мереж. [10]

Використання дипломатами цифрових технологій формується під впливом довгострокових процесів цифрової трансформації, на які впливають події, що

відбуваються в офлайн. Враховуючи твердження, що віртуальне середовище може допомогти дипломатам подолати обмеження традиційної дипломатії, дипломати почали експериментувати з віртуальною дипломатією.

Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ) провів першу в історії глобальну дипломатичну сесію з онлайн-участю в 1963 році. Відтоді дистанційна участь стала можливістю для більш відкритих та інклюзивних міжнародних переговорів. [11]

Дві перші події в цифровій дипломатії відбулися в 1992 році. Активісти громадянського суспільства вперше використали електронну пошту та списки розсилки під час Саміту Землі в Ріо-де-Жанейро для координації своїх позицій під час лобіювання та переговорів. Середземноморська академія дипломатичних досліджень створила перший підрозділ з комп'ютерного застосування в дипломатії в той же час на Мальті. Пізніше група перетворилася на DiploFoundation¹, яка вже понад 20 років досліджує та наставляє тисячі дипломатів щодо того, як Інтернет та комп'ютери впливають на дипломатію. [12]

Наприклад, Швеція стала першою країною, яка відкрила своє віртуальне посольство в Second Life у 2008 році. Будь-який користувач комп'ютера по всьому світу може отримати доступ до цього посольства, долаючи обмеження часу і простору. [13] Щоб компенсувати відсутність фізичної дипломатичної присутності в Тегерані, Америка також відкрила віртуальне посольство в 2011 році. [14]

За цим послідувала Арабська весна 2010 року, яка змусила послів використовувати соціальні мережі для зв'язку з онлайн-користувачами і моніторингу онлайн-дискурсу з метою прогнозування майбутніх потрясінь для міжнародної системи.

Під час пандемії COVID-19 дипломатія звернулася до платформ для проведення онлайн-конференцій, таких як Zoom. Онлайн-зустрічі мають багато плюсів і мінусів. Як показала пандемічна криза, вони забезпечують безперервність бізнесу. Вони також підвищують інклюзивність, дозволяючи брати участь без фізичної присутності, що часто пов'язано з витратами на

подорожі та іншими витратами. Одним з основних недоліків онлайн-зустрічей є відсутність фізичного контакту, який є важливим для побудови довіри та емпатії, необхідних для вирішення суперечливих, особливо політичних питань.

Таким чином, ми бачимо, що цифрові практики змінюються під впливом офлайн-подій. Однак діджиталізація також відбувається шляхом спроб і помилок. Практики змінюються після успіхів та невдач. [11]

Загалом, можна сказати, що цифрова трансформація дипломатії відбувається у трьох основних напрямках:

1. Зміни в політичному, соціальному та економічному середовищі, в якому здійснюється дипломатія: Діджиталізація та перерозподіл влади в міжнародних відносинах, нові типи конфліктів, цифрова взаємопов'язаність та суверенітет тощо.

2. Поява нових політичних тем у дипломатичних переговорах: Понад 50 тем цифрового врядування, включаючи кібербезпеку, конфіденційність, управління даними, електронну комерцію, кіберзлочинність та управління штучним інтелектом.

3. Використання цифрових інструментів у дипломатичній практиці: Соціальні медіа, онлайн-конференції, аналіз великих даних та штучний інтелект тощо.

Залежність від цифрових технологій робить країни дуже вразливими до будь-яких перебоїв у потоках даних. Підтримка потоків даних по всьому світу є життєво важливою для соціальної стабільності, економічного добробуту та зростання країн. Наприклад, перебої в роботі електронної комерції, електронного банкінгу та платформних сервісів, таких як Airbnb і Uber, можуть спричинити значні економічні потрясіння.

Глобальна геополітика значною мірою залежить від доступу до основних інтернет-кабелів, які передають інтернет-трафік між країнами і континентами. Сьогодні понад 90% загального світового інтернет-трафіку проходить через підводні кабелі, які здебільшого слідують старими географічними маршрутами, що використовувалися телеграфними кабелями у 19 столітті.

Інтернет-кабелі є відчутним аспектом геополітики даних. Пошкодження кабелів може відключити цілу країну від інтернету, що може мати глибокі економічні та політичні наслідки. У 2008 році розрив ключових інтернет-кабелів поблизу Александрії (Єгипет) дав нам перший погляд на наслідки для користувачів і бізнесу в регіоні Перської затоки та Індії. [15]

Ключові стратегічні пункти, такі як Суецький канал і Малакка (Малайзія), сьогодні так само важливі, як і в минулому. Наприклад, більша частина трафіку даних між Азією та Європою проходить через Єгипет (Олександрія, Суецький канал). Інші критичні точки включають острів Лусон (Філіппіни) та острів Ормуз (Іран).

Різноманітність шляхів передачі даних наземними кабелями стрімко зростає, перевершуючи традиційні підводні маршрути. Цей зсув зумовлений багатьма факторами, серед яких гнучкість прокладання, швидкість будівництва та можливість інтеграції з іншими інфраструктурними об'єктами. Наземні кабелі дозволяють обходити природні та політичні перешкоди, що часто виникають при прокладанні підводних ліній. Цифровий Шовковий шлях, частина китайської ініціативи «Один пояс, один шлях», має на меті розширити Євразію за допомогою волоконно-оптичних кабелів, прокладених уздовж новозбудованих залізничних ліній і енергопроводів. [16]

1.2. Інструменти цифрової дипломатії

Цифрова дипломатія – це потужний інструмент сучасної зовнішньої політики, який дозволяє державам ефективніше комунікувати зі своїми громадянами, партнерами та міжнародною спільнотою. За допомогою цифрових інструментів країни формують позитивний імідж, зміцнюють міжнародні відносини, забезпечують національну безпеку, підтримують економічний розвиток, комунікують з громадянами, сприяють демократичним процесам та реагують на глобальні виклики.

Цифрова дипломатія дозволяє країнам створювати привабливий образ, просувати культурні цінності та демонструвати відкритість і прозорість. Вона сприяє побудові містків між народами, підтримці дипломатичних ініціатив та

розв'язанню конфліктів. За допомогою цифрових інструментів країни можуть протидіяти дезінформації, захищати кіберпростір та моніторити громадську думку.

Цифрова дипломатія також відіграє важливу роль у підтримці економічного розвитку. Вона допомагає просувати експорт, залучати іноземних інвесторів, розвивати туризм та цифрову економіку. За допомогою цифрових платформ країни можуть комунікувати з громадянами, залучати їх до прийняття рішень та підвищувати довіру до влади.

Цифрова дипломатія сприяє демократичним процесам, дозволяючи організовувати онлайн-вибори, захищати права людини та підтримувати громадянське суспільство. Крім того, цифрова дипломатія допомагає країнам об'єднати зусилля у боротьбі зі зміною клімату, подоланні пандемій та забезпеченні сталого розвитку. [17]

Саме через настільки різноманітні завдання, цифрова дипломатія, як невід'ємна частина сучасних міжнародних відносин, активно використовує різноманітні інструменти для досягнення своїх цілей. Ці інструменти дозволяють державам ефективніше комунікувати зі своїми громадянами, партнерами та міжнародною спільнотою (табл.. 1.1).

Таблиця 1.1

Інструменти цифрової дипломатії
(складена автором)

№	Інструменти	Приклади
1	Соціальні мережі	Facebook, Twitter
2	Веб-сайти та блоги	Сайт Державного Департаменту США, сайт МЗС України
3	Мобільні додатки	Reunite Ukraine
4	Відеохостинги	YouTube, Vimeo
5	Інтернет-медіа	Voice of America (США), "Укрінформ" (Україна)
6	Онлайн-платформи для співпраці	Google Docs, Trello, Slack, Zoom, Microsoft Teams
7	Хмарні технології	Dropbox, OneDrive

8	Штучний інтелект	OpenAI (GPT chat), Google (Gemini)
---	------------------	------------------------------------

Важливо розуміти, що правильне використання тих чи інших інструментів є основою цифрової дипломатії, адже дозволяє країнам більш ефективно досягати своїх зовнішньополітичних цілей, зміцнювати міжнародний авторитет та будувати міцні відносини з іншими країнами, а також регулювати внутрішньополітичні проблеми.

Важко буде погодитись з тим, що соціальні мережі стали невід'ємною частиною сучасної дипломатії, надаючи урядам безпрецедентні можливості для комунікації з громадянами, партнерами та міжнародною спільнотою. Вони дозволяють вести прямі діалоги з громадянами, відповідати на їхні запитання, пояснювати урядову політику та отримувати зворотний зв'язок. Соціальні мережі також є ефективним інструментом для проведення опитувань та консультацій, що дозволяє залучати громадськість до процесу прийняття рішень. Крім того, соціальні мережі допомагають просувати державні ініціативи, інформувати громадян про нові закони, програми та проекти.

Соціальні мережі відіграють важливу роль у формуванні позитивного іміджу країни. Вони дозволяють демонструвати культурні досягнення країни, її історію та традиції, а також просувати туристичні напрямки. Активна присутність у соціальних мережах демонструє відкритість уряду до діалогу та співпраці.

Одним із проявів використання соціальних мереж як інструменту цифрової дипломатії є Твітер-дипломатія. Держдеп США окреслює Твітер-дипломатію як форму традиційної дипломатії, що використовує технології та мережі 21-го століття для вирішення зовнішньополітичних завдань. Це визначення можна розділити на дві основні частини: по-перше, Твітер-дипломатія відрізняється від традиційної дипломатії переважно тим, що використовує інші засоби: як зокрема, соціальні медіа. По-друге, Твітер-дипломатія не відмежовується від традиційних форм дипломатичних відносин і не є їхнім заміном, а скоріше потужним і вагомим доповненням, здатним поліпшити та прискорити

дипломатичні відносини, а також розширити їхні рамки. Таким чином, сьогодні ми маємо більше можливостей для того, аби будувати дипломатичні відносини не лише за зачиненими дверима. [18]

Соціальні мережі також є ефективним інструментом для зміцнення міжнародних відносин. Вони дозволяють вести дипломатію в реальному часі, швидко реагувати на міжнародні події та висловлювати офіційну позицію країни. Спільні кампанії та ініціативи в соціальних мережах можуть сприяти зміцненню двосторонніх відносин та підтримці міжнародних організацій.

У кризових ситуаціях соціальні мережі дозволяють швидко поширювати інформацію, координувати гуманітарну допомогу та мобілізувати ресурси. Вони також допомагають протидіяти дезінформації та захищати національну безпеку шляхом моніторингу онлайн-дискурсу та виявлення потенційних загроз. [19]

Не менш важливими є веб-сайти та блоги, які відіграють ключову роль у цифровій дипломатії, надаючи державам потужний інструмент для комунікації з міжнародною спільнотою та власними громадянами.

Тут важливо виділити, що веб-сайти дипломатичних установ слугують офіційними платформами для представлення країни. На них розміщується детальна інформація про державу, її історію, культуру, політику, економіку та зовнішні відносини. Це дозволяє формувати позитивний імідж країни в очах міжнародної спільноти, а також забезпечувати прозорість діяльності уряду. Багато веб-сайтів посольств та консульств надають інформацію про візи, консульські послуги та можливості для бізнесу. Яскравим прикладом використання веб-сайту як інструменту цифрової дипломатії є сайт Державного Департаменту США. [20] Він допомагає США захищати та сприяти безпеці, процвітанню та демократичним цінностям в цифровій площині США, а також формувати міжнародне середовище, в якому всі американці можуть процвітати.

В той же час, блоги дозволяють більш неформально та оперативно висвітлювати поточні події, висловлювати думки та аналізувати різні питання. Окремі дипломати, політики та експерти можуть використовувати блоги для

обговорення актуальних проблем міжнародних відносин, а також для взаємодії з громадськістю.

У наш час, коли майже у кожного є смартфон, мобільні додатки стали невід'ємною частиною життя, а в контексті цифрової дипломатії вони відкривають перед державами нові можливості для комунікації, взаємодії та досягнення своїх зовнішньополітичних цілей. Мобільні додатки дозволяють напряду комунікувати з громадянами, адже за допомогою них уряди можуть інформувати громадян про важливі події, надавати консульські послуги, проводити опитування та збирати зворотний зв'язок. Це сприяє підвищенню довіри громадян до уряду та активізації їхньої участі в політичному житті.

Застосунки можуть також використовуватися для популяризації культури, туризму та економічних можливостей країни. Вони дозволяють залучати інвесторів, туристів та студентів з інших країн. Мобільні додатки можуть полегшити комунікацію між дипломатами різних країн, сприяти обміну інформацією та розширенню міжнародних контактів. Ще одним доволі важливим аспектом є те, що мобільні додатки можуть використовуватися для моніторингу інформаційного простору, виявлення загроз національній безпеці та забезпечення кібербезпеки, а у випадку кризових ситуацій, таких як природні катастрофи або політичні конфлікти, мобільні додатки дозволяють оперативно інформувати громадян та координувати гуманітарну допомогу. [21]

На стільки ж важливою складовою цифрової дипломатії є відеохостинги, які стали незамінним інструментом у сучасній цифровій дипломатії, надаючи державам безпрецедентні можливості для комунікації зі світовою спільнотою. Відеоконтент, розміщений на таких платформах, як YouTube, Vimeo та інших, дозволяє доносити інформацію більш ефективно, ніж статичні тексти, і створює більш емоційний зв'язок з аудиторією. Відеохостинги відкривають широкі можливості для представлення країни на світовій арені. Вони дозволяють створювати привабливий образ держави, демонструючи її багату культуру, славетну історію, сучасні досягнення та перспективний потенціал. Промо-ролики, інтерв'ю з провідними політиками та експертами, документальні фільми

про різні аспекти життя країни – це лише деякі з інструментів, які дозволяють формувати позитивний імідж держави.

Крім того, відеохостинги є ефективним інструментом для прозорої комунікації з громадянами. За допомогою відеоплатформ уряд може пояснювати складні політичні рішення, інформувати про важливі події та залучати громадськість до обговорення актуальних питань. Онлайн-конференції, прямі трансляції засідань уряду та парламенту, відеозвернення керівників держави сприяють підвищенню довіри громадян до влади та посиленню їхньої участі в політичному житті.

Відеохостинги також відіграють важливу роль у міжнародному співробітництві. Вони дозволяють просувати спільні ініціативи з міжнародними організаціями, демонструвати досягнення у рамках міжнародних проектів та зміцнювати багатосторонні відносини. Звісно їх також можна використовувати для боротьби з дезінформацією, адже публікація достовірної інформації та спростування фейкових новин є необхідним кроком для захисту інформаційного простору країни. [22]

Наступним, не менш важливим інструментом, є інтернет-медіа, які відіграють все більш важливу роль у сучасній цифровій дипломатії, надаючи державам потужний інструмент для комунікації з міжнародною спільнотою та власними громадянами. Завдяки різноманітним форматам контенту, таким як новини, аналітичні статті, інтерв'ю, відео та подкасти, інтернет-медіа дозволяють доносити інформацію більш ефективно, формувати громадську думку та впливати на міжнародні відносини. Вони, в свою чергу, також дозволяють:

- доводити свою точку зору до міжнародної спільноти, формувати сприятливий клімат для розвитку двосторонніх відносин та сприяти досягненню зовнішньополітичних цілей. Наприклад, держави можуть використовувати інтернет-медіа для просування своїх економічних інтересів, культурних цінностей та туристичного потенціалу.

- інформувати громадян про діяльність уряду, пояснювати складні політичні рішення та залучати їх до обговорення важливих питань. Це сприяє

підвищенню довіри громадян до уряду та активізації їхньої участі в політичному житті.

- можуть використовуватися для просування спільних ініціатив з міжнародними організаціями, демонстрації досягнень у рамках міжнародних проектів та зміцнення багатосторонніх відносин.

- можуть використовуватися для спростування фейкових новин та поширення достовірної інформації.

- можуть бути ефективним інструментом для залучення інвестицій, просування експорту та розвитку туризму. [23]

Онлайн-платформи стали невід'ємною частиною сучасної цифрової дипломатії, надаючи державам потужний інструмент для співпраці з міжнародними партнерами, обміну інформацією та координації спільних дій. Ці платформи дозволяють проводити онлайн-наради, обговорювати актуальні питання, спільно працювати над документами та проектами, а також забезпечувати безпечний обмін конфіденційною інформацією. Наразі, їх можна використовувати для:

- проведення відеоконференції, вебінарів та інших заходів, що дозволяють дипломатам з різних країн зустрічатися та обговорювати актуальні питання без необхідності фізичної присутності. Це особливо актуально в умовах пандемії та інших обмежень на пересування.

- спільної роботи над документами, адже онлайн-платформи надають інструменти для спільного редагування документів, презентацій та інших матеріалів. Це дозволяє пришвидшити процес підготовки до переговорів, укладення угод та розробки спільних ініціатив.

- обміну інформацією - онлайн-платформи забезпечують безпечний обмін конфіденційною інформацією між дипломатами. Це дозволяє ефективніше координувати спільні дії та приймати зважені рішення.

- мережування - онлайн-платформи дозволяють дипломатам знайомитися з колегами з інших країн, встановлювати нові контакти та будувати міжнародні мережі.

- проведення тренінгів, семінарів та інших заходів з підвищення кваліфікації дипломатів.

- моніторингу міжнародних подій, адже вони дозволяють відстежувати новини та аналітику з різних країн, що допомагає приймати обґрунтовані рішення та реагувати на зміни міжнародної ситуації. [24]

З появою великої кількості оцифрованої інформації, з'явилася потреба у її зберіганні. Саме тому настільки важливими стали хмарні технології, з їхньою здатністю забезпечувати доступ до обчислювальних ресурсів та даних через Інтернет, які стали незамінним інструментом у сучасній цифровій дипломатії. Вони революціонізували спосіб, яким держави взаємодіють між собою, сприяючи ефективнішій співпраці, підвищенню безпеки та розширенню можливостей для громадян. Завдяки їх майже нескінченному об'ємові, вони дозволяють:

- дипломатам безпечно зберігати великі обсяги даних, включаючи документи, відео, фотографії та інші матеріали, необхідні для проведення переговорів, підготовки звітів та аналізу міжнародних відносин. Крім того, хмарні технології спрощують обмін даними між різними країнами та організаціями, забезпечуючи швидкий та надійний доступ до необхідної інформації.

- спільно працювати над документами, проводити онлайн-наради та обговорювати актуальні питання в режимі реального часу. Це особливо важливо для міжнародних команд, які працюють над спільними проектами.

- аналізувати великі об'єми даних, адже надають потужні інструменти для аналізу великих обсягів даних, що дозволяє виявляти тенденції, прогнозувати розвиток подій та приймати більш обґрунтовані рішення. Наприклад, аналіз даних з соціальних мереж може допомогти зрозуміти громадську думку щодо певних питань, а аналіз економічних даних – оцінити потенціал ринків.

- підвищувати рівень кібербезпеки, оскільки провідні постачальники хмарних послуг інвестують значні кошти в розробку нових засобів захисту

даних. Крім того, хмарні рішення дозволяють створювати резервні копії даних та відновлювати їх у разі виникнення проблем.

– отримувати доступ до необхідної інформації та працювати над проектами з будь-якого місця, де є підключення до Інтернету. Це особливо важливо для дипломатів, які часто перебувають у відрядженнях. [25]

Врешті-решт, штучний інтелект, як найсучасніший та найбільш перспективний інструмент, поступово інтегрується в сферу дипломатії, перетворюючи її на цифрову. Його застосування відкриває перед державами безмежні можливості для ефективнішої комунікації, глибокого аналізу інформації та прийняття виважених рішень.

ШІ здатний обробляти величезні масиви даних з різноманітних джерел, таких як соціальні мережі, новини та наукові публікації. Це дозволяє виявляти актуальні тенденції, прогнозувати розвиток подій та приймати більш обґрунтовані рішення. Наприклад, ШІ може аналізувати громадську думку щодо певної країни або політичної події.

ШІ-системи забезпечують миттєвий переклад текстів, мови та навіть відеоконтенту, що значно спрощує комунікацію між представниками різних культур та країн. Автоматизація рутинних завдань, таких як аналіз документів, пошук інформації та підготовка звітів, дозволяє дипломатам зосередитися на більш стратегічних завданнях. Крім того, ШІ здатний генерувати різноманітний контент, від текстів до візуального матеріалу, що є корисним для створення рекламних кампаній, презентацій та інших комунікаційних матеріалів.

Однією з найважливіших функцій ШІ є прогнозування розвитку міжнародних подій, що дозволяє урядам завчасно готуватися до потенційних криз та розробляти ефективні стратегії. ШІ також відіграє важливу роль у забезпеченні кібербезпеки, виявляючи кібератаки, аналізуючи вразливості систем та захищаючи конфіденційну інформацію. [26]

1.3. Роль цифрової дипломатії у системі сучасних міжнародних відносин

Цифрова дипломатія стала невід'ємною частиною сучасної системи міжнародних відносин, радикально змінивши способи комунікації, взаємодії та проведення переговорів між державами. Тому так важливо охарактеризувати її роль в сучасності.

Напевно, одним із найважливіших аспектів цифрової дипломатії є швидкість та масштаб комунікації. Він підкреслює, як нові технології радикально змінили спосіб, яким держави взаємодіють одна з одною та з громадськістю. На відміну від традиційних дипломатичних каналів, які часто вимагають тривалих переговорів та обміну документами, цифрова дипломатія дозволяє державам реагувати на міжнародні події практично миттєво. Перш за все, це забезпечується тим, що соціальні мережі та інші онлайн-платформи забезпечують безпрецедентний доступ до аудиторії в усьому світі. Дипломати можуть донести свою позицію до мільйонів людей за лічені хвилини. До того ж, цифрові інструменти дозволяють встановити прямий діалог між урядами та громадянами. Лідери держав можуть проводити онлайн-трансляції, відповідати на запитання громадян у режимі реального часу, що сприяє більшій прозорості та довірі. [27]

Загалом можна сказати, що швидкість та масштаб комунікації, забезпечені цифровими технологіями, перетворюють традиційну дипломатію. Вони дозволяють державам більш ефективно взаємодіяти з міжнародним співтовариством, формувати публічну думку та реагувати на мінливі виклики глобалізації. Однак, разом з новими можливостями, цифрова дипломатія також створює нові виклики, такі як кіберзагрози та дезінформація.

Варто також сказати, що цифрові технології суттєво змінили ландшафт міжнародних відносин, надавши державам потужні інструменти для реалізації м'якої сили. Від так, одним із ключових способів використання цифрових технологій для посилення м'якої сили є культурний обмін. Онлайн-платформи дозволяють ділитися культурними цінностями, мистецтвом та історією з

аудиторією в усьому світі. Віртуальні тури, створені за допомогою технологій віртуальної реальності, дають можливість користувачам здійснити віртуальні подорожі історичними місцями та культурними центрами.

Освіта також є важливим інструментом м'якої сили. Безкоштовні онлайн-курси дозволяють поширювати знання про мову, культуру та історію країни. Співпраця з університетами, спільні наукові дослідження та обмін студентами сприяють зміцненню академічних зв'язків та розумінню між країнами.

Інформаційна підтримка також відіграє важливу роль. Державні медіа можуть ефективно використовувати цифрові канали для поширення інформації про досягнення країни, її цінності та політику. Блоги та соціальні мережі дозволяють дипломатам та експертам публікувати аналітичні матеріали та коментарі щодо актуальних міжнародних питань.

Підтримка громадянського суспільства в інших країнах є не менш важливим аспектом м'якої сили. Фінансування проектів громадянського суспільства та організація форумів та конференцій для представників громадянського суспільства дозволяють обмінюватися досвідом та розробляти спільні проекти. [28]

Одним із найбільш яскравих прикладів втілення політики «м'якої сили» за допомогою цифрової дипломатії є ОАЕ. Там вміло використовують цифрові технології для формування свого іміджу як сучасного та динамічного центру. Вони перетворили свої міста на "смарт-сіті", де все, від освітлення до транспорту, управляється за допомогою цифрових технологій. Більшість урядових послуг доступні онлайн, що створює враження ефективного та прозорого урядування. Туризм є важливою частиною економіки ОАЕ, і країна активно використовує цифрові інструменти для його розвитку. Віртуальні тури, активні сторінки в соціальних мережах та співпраця з інфлюенсерами дозволяють приваблювати туристів з усього світу.

ОАЕ також активно підтримує інновації та стартапи, створюючи спеціальні зони для технологічних компаній та проводячи масштабні технологічні форуми. Це сприяє створенню іміджу країни як центру інновацій.

Спорт та мегапроекти також відіграють важливу роль у формуванні позитивного іміджу. ОАЕ активно бере участь у міжнародних спортивних змаганнях і реалізує масштабні інфраструктурні проекти, демонструючи свої амбіції та можливості. [29]

Проте, використання цифрових інструментів для м'якої сили пов'язане з певними викликами. Одним з них є дезінформація, яка може використовуватися для маніпуляції громадською думкою. Крім того, важливо враховувати культурні особливості аудиторії, щоб уникнути непорозумінь та образи. Конкуренція також є важливим фактором, оскільки інші країни також активно використовують цифрові інструменти для просування своїх інтересів.

Саме тому, варто приділити увагу менш явному, проте не менш важливому елементу сучасної цифрової дипломатії як демократизація дипломатії. Це процес, під час якого громадськість отримує більший вплив на формування та реалізацію зовнішньої політики держави. Цифрові технології суттєво пришвидшили та розширили цей процес, надавши громадянам безпрецедентні можливості для участі у формуванні зовнішньополітичного курсу. [30]

Соціальні мережі, онлайн-платформи та інші інструменти дозволяють громадянам безпосередньо звертатися до політиків, висловлювати свої думки та ставити запитання. Це створює атмосферу більшої прозорості та відкритості в урядовій діяльності. В свою чергу, уряди все частіше проводять онлайн-консультації з громадськістю перед прийняттям важливих зовнішньополітичних рішень. Це дозволяє врахувати думку громадян та зробити політику більш легітимною. До того ж, з розвитком цифрових технологій з'явилися нові можливості для громадянської журналістики. Громадяни можуть самостійно збирати та поширювати інформацію про міжнародні події, що дозволяє формувати більш об'єктивну картину ситуації. [31]

Проте варто зазначити, що тут тільки на перший погляд існують лише позитивні моменти, але варто відзначити, що в даному процесі існують й негативні моменти. Тому варто розібрати обидва аспекти.

Коли ми говоримо про позитивний момент, звісно першим є збільшення легітимності, адже коли громадяни беруть участь у формуванні зовнішньої політики, вони відчувають більшу відповідальність за її результати і з більшою ймовірністю підтримають рішення уряду. В цьому ж контексті варто відзначити й підвищення прозорості, адже цифрові технології дозволяють зробити процес прийняття зовнішньополітичних рішень більш прозорим і відкритим для громадського контролю. Не менш важливим є й залучення громадян до обговорення зовнішньополітичних питань дозволяє врахувати різноманітні думки та інтереси, що підвищує якість прийнятих рішень. Врешті-решт, демократизація дипломатії сприяє зміцненню демократичних інститутів та підвищенню рівня політичної участі громадян.

Проте, як вже було окреслено, є й негативні моменти яким треба приділити увагу. Перш за все, це сприяє маніпуляції громадською думкою, адже цифрові технології можуть використовуватися для поширення дезінформації та маніпуляції громадською думкою. До того ж, не всі громадяни мають рівний доступ до цифрових технологій, що може призвести до нерівномірної участі у формуванні зовнішньої політики. Ну і врешті-решт, збільшення ролі громадськості у зовнішній політиці може призвести до її політизації та ускладнення прийняття рішень.

Одним із яскравих прикладів демократизації дипломатії є «Рух Жовтих Жилетів» у Франції. Рух почався як спонтанна реакція на підвищення цін на паливо, але швидко переріс у масштабні протести, які були організовані переважно через соціальні мережі. Протестувальники активно використовували соціальні мережі для звернення до уряду з вимогами та для обговорення політичних питань. [32]

Загалом, демократизація дипломатії – це незворотний процес, який відкриває нові можливості для розвитку міжнародних відносин. Однак, для того щоб реалізувати весь потенціал цього процесу, необхідно подолати ряд викликів, пов'язаних з розвитком цифрових технологій та зміною ролі громадян у суспільстві.

Висновки до розділу 1

Дослідження еволюції поняття цифрової дипломатії дозволило виявити її трансформацію від допоміжного інструменту традиційної дипломатії до формування самостійного напрямку, що використовує унікальні можливості цифрового середовища. Сьогодні цифрова дипломатія розглядається не просто як застосування інформаційно-комунікаційних технологій у дипломатичній практиці, а як якісно новий спосіб комунікації та взаємодії на міжнародній арені, що дозволяє державам оперативно реагувати на міжнародні події, формувати свій імідж, здійснювати публічну дипломатію та залучати громадянське суспільство до процесів міжнародної співпраці.

Було виявлено, що цифрова дипломатія сьогодні розглядається не просто як застосування інформаційно-комунікаційних технологій у дипломатичній практиці, а як якісно новий спосіб комунікації та взаємодії на міжнародній арені. Дослідження інструментів цифрової дипломатії, таких як соціальні мережі (Facebook, Twitter, Instagram), веб-сайти (офіційні портали урядів, міністерств закордонних справ, посольств), мобільні додатки, блоги та онлайн-платформи, показало їх різноманіття та динамічний розвиток. Було з'ясовано, що вибір конкретних інструментів залежить від цілей і завдань дипломатичної діяльності, а також від характеру цільової аудиторії.

Дослідження місця цифрової дипломатії у системі сучасних міжнародних відносин виявило її зростаючий вплив на формування міжнародного порядку денного, демократизацію дипломатичних процесів, збільшення прозорості та підзвітності у діяльності держав. Цифрова дипломатія посилює роль недержавних акторів, включаючи громадські організації, медіа та окремих осіб, у міжнародних відносинах. Водночас вона ставить перед міжнародним співтовариством нові виклики, пов'язані з ризиками дезінформації, кіберзагроз, маніпуляцій громадською думкою та цифрової нерівності.

РОЗДІЛ 2. ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ США: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРАКТИКИ

2.1. Історія розвитку цифрової дипломатії США

Розбудова цифрової інфраструктури Державного департаменту США розпочалася у 1990-х роках. Після розпаду Радянського Союзу функції Міністерства оборони США та Державного департаменту почали дещо перетинатися. Військові взяли на себе миротворчість, а програми Державного департаменту, такі як проекти публічної дипломатії, недофінансовувалися. Біржові операції та міжнародна торгівля є іншими прикладами використання електронних засобів. Необхідно було не лише перерозподілити функції міністерств, але й забезпечити дипломатів технічними засобами, які вже були доступні військовим і фінансистам. У цей час було підготовлено ґрунт для подальших, більш значних трансформацій відповідно до мінливого контексту технологічного розвитку. Наприкінці 1990-х років активно велися дискусії про створення централізованої, структурованої системи електронних засобів для підтримки дипломатичної діяльності. Результатом у 1999 році стала «Доповідь Консультативної ради з питань закордонної дипломатичної служби». У звіті рекомендується негайне вдосконалення систем ІКТ, розгортання відкритих і конфіденційних мереж для дипломатичних працівників, а також загальнодоступних ресурсів для громадян. Витрати на створення ІКТ-інфраструктури оцінюються в 330-400 млн. [33]

Після подій 11 вересня стало очевидним, що м'яка сила є життєво важливою для національних інтересів США, і, як наслідок, відбулося оновлення та розширення спектру програм публічної дипломатії. Паралельно з розумінням того, як розбудовувати фізичну базу, формується концепція електронної дипломатії. Важливі кроки в цьому напрямку були зроблені державним секретарем Коліном Пауеллом у 2001-2005 роках в рамках масштабних програм технологічної модернізації державного апарату США. У 2003 році у складі Управління інформаційних ресурсів (IRM) Державного департаменту було створено «мозковий центр» - Офіс електронної дипломатії, який почав займатися

питаннями ІТ-забезпечення. Основним завданням було консолідувати інфраструктуру електронної дипломатії. [34] Відповідно, до 2005 року було забезпечено безперебійне підключення до систем SIPRNET (для передачі секретної інформації) та OSIS (відкриті мережі), об'єднано сервери в одну систему, оптимізовано електронними засобами фінансову сторону, створено веб-сайти для основних дипломатичних департаментів та програм публічної дипломатії, об'єднано адреси електронної пошти в глобальну мережу, впроваджено програми з підвищення ефективності роботи підрозділів відомства та проведено навчання персоналу. Згідно зі звітами, була створена захищена глобальна інфраструктура відкритих (OpenNet) і закритих (ClassNet) каналів з офіційним рівнем готовності 99,5%. [35] За цей період було освоєно базові ресурси, які в подальшому будуть модернізовані і на основі яких здійснюватиметься комунікація між департаментами та координаторами програм публічної дипломатії, а також із зовнішніми аудиторіями у глобальному масштабі.

Однак не все спрацювало так, як було заплановано і заявлено в документах. Дипломатичні місії за межами США зіткнулися зі значними труднощами через цифровий розрив у країнах, що розвиваються, який необхідно подолати. Держсекретар К. Райс продовжила роботу в цьому напрямку. Райс продовжила роботу в цьому напрямку. Було з'ясовано, що однієї інфраструктури недостатньо, необхідні відповідні демократичні інститути для забезпечення стабілізації та однорідності розвитку. За цих умов можна було зменшити цифровий розрив, поширити комунікаційні мережі та стандартизувати операції. У 2007 році відбулася переорієнтація стратегічного вектора з розбудови інфраструктури на функціональну трансформацію регіонів зусиллями підготовлених фахівців. У документах ця концепція отримала назву «трансформаційна дипломатія». [36] Для її реалізації були створені регіональні пости американської присутності (РПА) - невеликі консульські підрозділи з мінімальними ресурсами та персоналом, які не мали повноважень видавати візи, але були добре оснащені

технічними засобами зв'язку для зв'язку віддалених регіонів з центральними відомствами та передачі важливої інформації «з місць». [37]

Служба електронної дипломатії розробила віртуальні пости присутності (VPP) - веб-сайти, що роз'яснюють політику США та відносини з країною перебування. Крім того, було запропоновано низку ініціатив, спрямованих на полегшення доступу дипломатів до Інтернету та системних ресурсів - внутрішня база знань Diplopedia, швидшого та надійнішого зв'язку між департаментами та окремими співробітниками - внутрішня платформа Corridor, підготовки нинішніх та майбутніх дипломатів - програма «Віртуальна студентська дипломатична служба». Окрему увагу було приділено тестуванню бездротових технологій, мобільних додатків та пристроїв, адаптивної аудіовізуальної комунікації, VoIP, послуг перекладу, інтелектуального пошуку, соціальних мереж як дипломатичного інструменту. [38]

У 2008 році заступник держсекретаря США Дж. Глассман вперше використав поняття «публічна дипломатія 2.0» для опису нового явища. Робота з громадськістю здійснювалася за допомогою систем управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM), які допомагали відстежувати контакти публічної дипломатії. На цьому етапі були зроблені перші кроки з активізації та поширення блогосфери як простору для поширення зовнішньополітичного наративу США на платформах DiploNote та Opinion Space для публічної роботи та Communities@State для внутрішніх комунікацій. [39]

Ідеї управління знаннями, мобільних обчислень та спільного використання міцно закріпилися в американській дипломатії, і на початку нового десятиліття тріада «дані-інформація-знання» стала невід'ємною цінністю та особливістю робочого середовища. Цей підхід неодноразово критикували за помилки в роботі систем, недостатньо швидке реагування в зонах конфліктів, брак кваліфікованих кадрів і відсутність системного підходу. Однак наприкінці 20-21 століть США вдалося побудувати базову інфраструктуру спочатку для електронної дипломатії, а потім для «публічної дипломатії 2.0», а також запровадити

експериментальні цифрові практики. What are data, information, and knowledge?.

[40]

Так, у цей період, технологічні інновації, що з'явилися у 2003-2007 роках, почали серйозно розглядатися Державним департаментом як інструмент просування зовнішньополітичних інтересів США. Було підготовлено підґрунтя для масштабних трансформацій, які б повністю змінили спосіб взаємодії США з іншими країнами. Головним чинником, окрім безпосереднього технологічного розвитку суспільства, стало прагнення США забезпечити свою безпеку і домінування в новому тисячолітті через контроль над інноваціями. Нові технології стали засобом реалізації зовнішньої політики, забезпечення швидкості та точності передачі інформації, широкого охоплення населення та нових каналів мобілізації. [34]

Загалом, можна виділити три основні етапи розвитку цифрової дипломатії США. На першому етапі (2009-2012 рр.) держсекретар Х. Клінтон запровадила концепцію цифрової дипломатії та започаткувала нові проекти. Клінтон запровадила саме поняття цифрової дипломатії та запустила нові проекти. Ці програми все ще базувалися на стратегіях створення привабливого іміджу та залучення громадськості, описаних Д. Наєм у 1990 році, - «цифровій м'якій силі». [41] Централізовані інструменти для аналізу соціальних мереж, а також цифрові кампанії ще не були настільки поширеними. Основними засобами були діалог з іноземним населенням, участь у спільних заходах на спільних цифрових платформах, робота з лідерами думок та їх навчання. Залучення відбувалося не лише в медіасередовищі, а й серед експертів з міжнародних питань. Сфера дипломатії стала доступною для зовнішніх користувачів, активно створювалися акаунти експертів у Facebook, Twitter, LinkedIn та інших соціальних мережах. Не менш важливим було навчання новим технологіям, яке було реалізовано у 2010 році в рамках програми публічної дипломатії TechCamp для молодих технічних спеціалістів, журналістів та представників НУО. Ці зусилля незабаром принесли свої плоди і призвели до народження «твіттер-дипломатії». Повний потенціал впливу та мобілізації нових медіа проявився вже у 2011 році під час революцій

«Арабської весни», в організації яких соціальні мережі відіграли важливу роль. [42]

У своєму новому стратегічному плані розвитку інформаційних технологій на 2011-2013 роки Державний департамент США визначив низку пріоритетних напрямків. По-перше, частина дипломатичної діяльності мала бути переведена в Інтернет не на експериментальній і децентралізованій основі, а як системна і безперервна практика. У цей час почали розроблятися цифрові PR-стратегії для особистих акаунтів політиків та урядовців, будуватися сітки контент-планів, переводитися в цифровий формат міжнародне мовлення. По-друге, багато уваги було приділено хмарним обчисленням і створенню надійної та безпечної глобальної інфраструктури. Офіс інформаційних ресурсів очолив роботу над створенням Мережі Державного департаменту США (FAN) - централізованої хмарної платформи, призначеної для передачі несекретної інформації між відомствами, в тому числі Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). Нарешті, ключовим елементом будь-якої масштабної структурної зміни, окрім процесів і технологій, є кваліфіковані співробітники з необхідними знаннями та досвідом. У цей період з'явилися внутрішні навчальні програми для роботи з новими медіа, а також програми медіаграмотності для населення іноземних країн, особливо для іноземних журналістів і викладачів. [43]

Всі ці кроки проклали шлях до систематичних і безперервних цифрових кампаній, а також до початку глобального збору та архівування даних. У 2011 році Б. Обама підписав Указ № 13584 «Про заснування антитерористичної комунікаційної ініціативи та створення тимчасової організації для підтримки урядової комунікаційної діяльності за кордоном» Federal Register. [44]

Другий етап розвитку цифрової дипломатії (2013-2017 рр.) можна охарактеризувати переходом від «цифрової м'якої сили» до концепції стратегічної комунікації. У цей час хмарна інфраструктура вже повністю розпочала функціонувати. Почали розроблятися і застосовуватися методи аналізу «цифрової» поведінки користувачів на основі настроїв та вподобань. За наявності такої інформації діалог став занадто ресурсномістким і був замінений

стратегіями прямого і непрямого інформаційного впливу та пропаганди. Було створено Центр стратегічних антитерористичних комунікацій, а в його складі сформовано команди з цифрової роботи з населенням. Вони мали створювати позитивне інформаційне середовище навколо Сполучених Штатів, просувати зовнішньополітичний порядок денний США, протидіяти інформаційним зусиллям ворожих країн, нейтралізувати ворожі наративи в інтернеті. При цьому ворожим визначалося все, що суперечило або не збігалося з позицією адміністрації. [45]

У новому стратегічному плані на 2014-2016 роки пріоритетними напрямками розвитку стали мобільна дипломатія, цифрова дипломатія з акцентом на аналізі, управлінні інформацією та знаннями, а також подальший розвиток глобальної цифрової інфраструктури та методів управління цифровими системами. Вперше кібербезпека була згадана в документах як одна з ключових складових інфраструктури дипломатичної діяльності. Розроблено та впроваджено систему ідентифікації ICAM, завершено розробку внутрішнього відкритого месенджера для SMART-дипломатів та інструментів для обміну конфіденційними повідомленнями TS. Планується подальше розгортання захищеного бездротового зв'язку, FAN, хмарних обчислень з персональними віртуальними сервісами, мобільних додатків для створення та зберігання аналітики у форматі OpenNet. Розроблено ідею впровадження «зелених» інформаційних технологій, що дасть змогу створити енергозберігаючі системи. Популярною стала релокація даних для закордонних агентств Державного департаменту, що відкриває можливості для безпечного зберігання даних за межами США. [46] Таким чином, була побудована глобальна система логістики та зберігання даних, з'явилися нові методи збору та обробки інформації.

Поняття стратегічної комунікації, безумовно, передбачає також високопрофесійну роботу у сфері інформаційно-комунікаційної діяльності в Інтернеті, для чого було започатковано пілотний проект «Пряма лінія з американським бізнесом». Ця програма передбачала пряме спілкування між іноземними посольствами та представниками американського ІТ-сектору, а

також он-лайн консультації з актуальних питань. На цьому етапі важливою темою для обговорення стали інноваційні рішення в дипломатії, пов'язані з моніторингом інтернет-простору в режимі реального часу. Так, у 2016 році Школа прикладних інформаційних технологій (SAIT) Інституту дипломатичної служби (FSI) створила «Інноваційну пісочницю» для вивчення взаємозв'язку між технологіями та дипломатією. Метою «хабу» є підвищення ефективності дипломатичної роботи за допомогою інформаційних технологій. [46]

В результаті міжнародна взаємодія запрацювала на зовсім інших швидкостях, а питання IT-безпеки та управління даними стали головними на порядку денному. Привабливість досягалася не через діалог, а через створення зручних і приємних інтерфейсів та наративів, що мали емоційний вплив на іноземних користувачів. Залучення до цих наративів відбувалося не через красиві картинки, а через системний вплив на поведінку, роботу з переконаннями та вподобаннями. Такі практики «розумного» та «сильного» застосування сили в цей період стали невід'ємною частиною ведення інформаційно-психологічних та когнітивних війн у кіберпросторі.

Третій етап, який триває наразі, розпочався приблизно у 2018-2020 роках і вивів розвиток цифрової дипломатії на новий рівень. Він характеризується масовим використанням великих даних та дипломатії даних, а також інституціоналізацією цієї діяльності. Постійне технологічне зростання стимулює подальшу модернізацію механізмів цифрової дипломатії США. Стратегічний план розвитку IT на 2017-2019 роки є логічним продовженням попередніх зусиль. [47]

Стратегічний план на 2019-2022 роки ставить завдання впровадження голосових комп'ютерних інтерфейсів - аналогів Siri та Alexa. Особлива увага приділятиметься новим технологіям на основі штучного інтелекту, глобальній супутниковій навігації та цифровим картографічним системам, а також використанню перекладацьких сервісів на нейронних мережах. Кібербезпека залишається одним з ключових питань порядку денного цифрової дипломатії. Для її забезпечення пропонується впровадити систему управління

ідентифікацією суб'єктів (Entity Identity Management System, EIMS), яка складається зі сховищ даних, що гарантують безпечну циркуляцію даних (структурованих, напівструктурованих і неструктурованих) між хмарними та локальними системами. [48]

У звіті за 2019 рік Центру науки і міжнародних відносин Белфера при Гарвардській школі Кеннеді висвітлюється вплив новітніх технологій на міжнародну систему. Було визначено чотири ключові технологічні інновації нового десятиліття: мережі 5G, технології глибокого підроблення, квантові обчислення та синтетична біологія. Впровадження цих технологій «подвійного призначення» розглядається як на федеральному рівні, так і на рівні штатів. Китай визначений як стратегічний супротивник, що може спровокувати нову технологічну гонку. Конгрес США призупинив дію контрактів з китайською компанією Huawei на будівництво мереж 5G у США. Підробки та синтетичні носії інформації вважаються загрозою безпеці. Алгоритми розпізнавання такого контенту все ще недосконалі, тому Агентство передових оборонних дослідницьких проєктів (DARPA) надає додаткову підтримку таким проєктам, як медіа-експертиза (MediFor) та семантична експертиза (SemaFor). [49] Перша є набором експертних інструментів для визначення відповідності зображень та відео в інтернет-просторі дійсності. Друга показує семантичні невідповідності в усних і письмових текстах. Впровадження технологій виявлення фальсифікацій на основі машинного навчання буде одним із викликів і цілей модернізації цього періоду, так само як і перспективи використання синтетичного контенту.

Одним із факторів, що вплинув на цю трансформацію, став виборчий скандал у США 2016 року. Цифрові фальсифікації, маніпуляції з інформацією та підозри у втручанні призвели до початку внутрішніх розслідувань та ухвалення низки законодавчих ініціатив. Зокрема, було розпочато розслідування спеціального прокурора Р. Мюллера щодо російського втручання, а також розслідування щодо дослідницького центру Cambridge Analytics. Представників центру, який брав участь у президентській кампанії Д. Трампа та кампанії на підтримку Brexit («Виходьте з ЄС»), звинувачують у незаконному використанні

персональних даних користувачів соціальних мереж. У 2018 році компанія оголосила про банкрутство і припинила свою діяльність. Розгорілися палкі дебати щодо приватності, захисту даних, модерації контенту та необхідності запровадження цифрової цензури. Facebook наклав обмеження на алгоритми інтелектуального аналізу даних. [50]

Завершуючи, варто згадати й Стратегічний план розвитку 2024-2026, який фактично є продовженням минулої стратегії, перш за все, через політичну нестабільність в Сполучених Штатах. ITSP на 2024-2026 фінансові роки встановлює чотири важливі ІТ-цілі високого рівня: підвищення кібербезпеки, уможливлення модернізації, розширення управління та досконалість робочої сили. Ці цілі ведуть до створення Департаменту з безпечними, доступними даними та сучасними системами та пристроями керується ефективно, живиться та підтримується талановитою різноманітною робочою силою. [51]

Таким чином, з одного боку, існує потреба в державному регулюванні соціальних мереж, з іншого боку, постає питання про право на вільне використання як існуючих, так і майбутніх технологій. Відсутність державного регулювання в умовах швидкої комерціалізації технологій та їхньої появи у суспільному надбанні створює проблему безпеки. Великі надії на її вирішення покладаються на технології машинного навчання, квантові обчислення та Інтернет речей (IoT). Ці інновації дозволяють припустити появу нових концептуальних явищ в рамках цифрової дипломатії.

2.2. Основні напрямки цифрової дипломатії США

Сполучені Штати прагнуть співпрацювати з союзниками, партнерами та зацікавленими сторонами в усьому світі для формування дизайну, розвитку, управління та використання кіберпростору і цифрових технологій для сприяння економічному процвітанню та інклюзивності; посилення безпеки та боротьби з кіберзлочинністю; просування та захисту прав людини, демократії та верховенства права; а також для вирішення транснаціональних викликів. Саме

тому вони вірять у вирішальну роль відповідального використання цифрової дипломатії. Однак автократичні держави та інші суб'єкти використовують кібер- і цифрові інструменти для загрози міжнародному миру і стабільності, завдання шкоди іншим, здійснення зловмисного впливу і підризу реалізації прав людини. [52] І саме в парадигмі цифрової дипломатії так важливо проаналізувати міжнародну політичну стратегію Сполучених Штатів щодо кіберпростору та інноваційних цифрових технологій, яка визначає основні напрями цифрової дипломатії США. [53]

Стратегія міжнародної кіберпросторової та цифрової політики США визначає сприяння, побудову та підтримку відкритої, інклюзивної, безпечної та стійкої цифрової екосистеми як фундаментальний напрямок цифрової дипломатії. Це означає, що США прагнуть активно формувати глобальне цифрове середовище, яке гарантує вільний доступ до інформації та ідей, сприяє вільному потоку даних та протидіє цензурі. Важливою складовою цього напрямку є забезпечення рівного доступу до цифрових технологій для всіх, незалежно від їхнього соціального статусу, місця проживання чи інших факторів, що сприяє інклюзивності цифрового простору. США також приділяють велику увагу захисту цифрової інфраструктури від кібератак та інших загроз, а також забезпеченню безпеки персональних даних користувачів. Важливою складовою є стійкість цифрової екосистеми, тобто її здатність протистояти та швидко відновлюватися після кібератак, стихійних лих та інших кризових ситуацій.

Для досягнення цих цілей США використовують широкий спектр інструментів та механізмів. Вони активно беруть участь у розробці та просуванні міжнародних норм та стандартів у сфері цифрової політики, таких як «Декларація про майбутнє Інтернету» [54] та «Керівні принципи щодо використання технологій спостереження урядами». [55] США надають фінансову та технічну допомогу країнам-партнерам для розвитку їхньої цифрової інфраструктури та підвищення кіберстійкості. Також важливу роль відіграє співпраця з приватним сектором та громадянським суспільством, зокрема з технологічними компаніями та громадськими організаціями, для

вирішення спільних завдань у сфері цифрової політики. США використовують публічну дипломатію для просування свого бачення відкритої, інклюзивної, безпечної та стійкої цифрової екосистеми через різноманітні канали комунікації.

У документі детально розглядаються конкретні аспекти цього напрямку. Наприклад, США підтримують розвиток та впровадження відкритих, інклюзивних, безпечних та стійких телекомунікаційних мереж, використання технологій від надійних постачальників, протидіють монополізації ринку та сприяють розвитку Open RAN та інших відкритих архітектур. Сполучені штати визнають важливість забезпечення безпеки та стійкості підводних кабелів, які є критично важливими для глобальної комунікації, та вживають заходів для їх захисту від пошкоджень та кібератак. Також США співпрацюють з партнерами для розширення доступу до безпечних супутникових послуг та розвитку відповідних технологій. Нарешті, США підтримують реформи в Міжнародному союзі електрозв'язку (ITU) для забезпечення його ефективної роботи та відповідності сучасним викликам. [56]

Одним з яскравих прикладів роботи США в даному напрямку є ініціатива "Глобальне партнерство з питань штучного інтелекту" (GPAI). GPAI - це міжнародна ініціатива, започаткована у 2020 році, метою якої є об'єднання зусиль провідних країн світу для розвитку та використання штучного інтелекту (ШІ) відповідно до принципів прав людини, інклюзивності, рівності та різноманітності. США є одним із засновників та активних учасників GPAI. GPAI є реалізацією ідеї, розробленої в рамках G7. Сьогодні 25 членами GPAI є Австралія, Бельгія, Бразилія, Канада, Чеська Республіка, Данія, Франція, Німеччина, Індія, Ірландія, Ізраїль, Італія, Канада, Мексика, Нідерланди, Нова Зеландія, Польща, Республіка Корея, Сінгапур, Словенія, Іспанія, Швеція, Велика Британія, Сполучені Штати Америки, Японія та Європейський Союз. [57]

Другим, проте не менш важливим напрямком цифрової дипломатії США є узгодження підходів до цифрового управління та управління даними з міжнародними партнерами, що підкреслює важливість співпраці та координації між державами у цифровому світі. Хоча США визнають необхідність

внутрішнього управління цифровими та новими технологіями, вони прагнуть розробляти спільні механізми, які допоможуть підтримувати відкритий, взаємосумісний, безпечний та надійний Інтернет, а також надійні транскордонні потоки даних. Це включає в себе спільну роботу над створенням правових рамок, які сприяють інноваціям та захищають права людини, одночасно забезпечуючи безпеку та стабільність цифрового простору.

Важливим аспектом цього напрямку є просування спільних принципів управління критичними та новими технологіями, такими як штучний інтелект. США активно співпрацюють з союзниками, партнерами, приватним сектором та громадянським суспільством на таких платформах, як G7, Глобальне партнерство зі штучного інтелекту, Рада Європи та ОЕСР, щоб виробити спільні підходи до управління ризиками, пов'язаними з ШІ, та забезпечити, щоб його переваги були широко розподілені. США також прагнуть узгодити підходи до боротьби з кіберзлочинністю, захисту інформаційної цілісності та забезпечення дотримання міжнародного права у кіберпросторі. Це включає в себе співпрацю з міжнародними партнерами для обміну інформацією про кіберзагрози, розробки спільних стратегій реагування на кіберінциденти та протидії дезінформації та шкідливому впливу. [58]

У документі підкреслюється важливість підтримки надійного потоку даних та відкритого Інтернету зі сильним захистом прав людини та конфіденційності. США виступають за багатосторонні, ризик-орієнтовані підходи до управління даними та цифрової торгівлі, які враховують різні потреби та інтереси зацікавлених сторін. Також США активно працюють над гармонізацією правових рамок та взаємним визнанням підходів до управління даними між країнами.

Цей напрямок цифрової дипломатії США демонструє їхнє прагнення до створення узгодженого та ефективного глобального цифрового середовища, яке ґрунтується на співпраці та взаєморозумінні між державами.

Для більш практичного розуміння роботи Сполучених Штатів у даному напрямку варто звернути увагу на їхню активну участь у формуванні та

просуванні "Декларації про майбутнє Інтернету". Ця декларація, оприлюднена у квітні 2022 року, являє собою спільне зобов'язання понад 60 країн світу, включаючи США, щодо співпраці для захисту та просування відкритого, вільного, глобального, взаємосумісного, надійного та безпечного Інтернету. Декларація підкреслює важливість захисту прав людини в Інтернеті, просування вільного потоку інформації, забезпечення безпеки та стійкості мереж та протидії авторитаризму в цифровому просторі. Підписантів об'єднує віра в потенціал цифрових технологій для сприяння зв'язку, демократії, миру, верховенства права, сталого розвитку та здійснення прав людини та основних свобод. Оскільки суспільство все більше працює, спілкується, залучається до різних заходів, навчається та насолоджується дозволами за допомогою цифрових технологій, залежність від відкритого, вільного, глобального, сумісного, надійного та безпечного Інтернету продовжуватиметься рости. Партнери в цій Декларації мають намір працювати над створенням середовища, яке зміцнює наші демократичні системи та сприяє активній участі кожного громадянина в демократичних процесах, захищає та захищає конфіденційність осіб, підтримує безпечне та надійне з'єднання, протидіє спробам розколу глобального Інтернету та сприяє вільної та конкурентоспроможної глобальної економіки. Партнери в цій Декларації запрошують інших партнерів, які поділяють це бачення, приєднатися до нас у спільній роботі з громадянським суспільством та іншими зацікавлених сторін, щоб підтвердити керівні принципи нашої ролі в майбутньому глобального Інтернету. [59]

Наступним напрямком, що мабуть займає центральне місце в цифровій дипломатії США є розвиток відповідальної поведінки держав у кіберпросторі. Він спрямований на створення стабільного та передбачуваного кіберпростору, де держави діють відповідально та дотримуються міжнародного права. США активно працюють в ООН та регіональних організаціях безпеки, щоб просувати норми відповідальної державної поведінки в кіберпросторі, які ґрунтуються на застосуванні чинного міжнародного права, дотриманні загальновизнаних норм поведінки держав у мирний час, розробці та впровадженні заходів зміцнення

довіри для зниження ризику конфлікту в кіберпросторі та зобов'язанні зміцнювати потенціал держав щодо впровадження цих норм.

Важливим аспектом цього напрямку є протидія дезінформації та пропаганді в Інтернеті. США використовують різні інструменти, включаючи дипломатичні канали, публічну дипломатію та співпрацю з технологічними компаніями, щоб протидіяти поширенню неправдивої інформації та захищати інформаційну цілісність. США також активно співпрацюють з союзниками та партнерами, щоб виявляти та висвітлювати зловмисну кібердіяльність, яка загрожує міжнародному миру та безпеці.

Робота в даній сфері має на меті не просто уникнення конфліктів, але й формування міжнародного цифрового середовища, де панує атмосфера довіри та співпраці. США визнають, що кіберпростір є сферою з високим рівнем ризику, де дії однієї держави можуть мати значний вплив на інших. Тому вони активно працюють над створенням чітких правил гри, які б мінімізували ризики та сприяли передбачуваності поведінки держав.

У рамках цього напрямку США роблять акцент на кількох ключових аспектах:

- Застосування міжнародного права: США твердо переконані, що чинне міжнародне право, зокрема Статут ООН та норми міжнародного гуманітарного права, поширюється на кіберпростір. Вони активно працюють над роз'ясненням та адаптацією цих норм до цифрового середовища, а також закликають інші держави дотримуватися їх у своїй кібердіяльності.

- Норми відповідальної державної поведінки: Окрім міжнародного права, США просувають норми відповідальної державної поведінки в кіберпросторі, які включають зобов'язання утримуватися від кібератак на критичну інфраструктуру, захищати права людини в Інтернеті та співпрацювати для протидії кіберзлочинності.

- Заходи зміцнення довіри: США виступають за розробку та впровадження заходів зміцнення довіри в кіберпросторі, таких як обмін

інформацією про кіберзагрози, проведення спільних кібервчень та створення механізмів для консультацій та діалогу між державами.

– Зміцнення потенціалу: США надають допомогу країнам-партнерам у зміцненні їхнього кібернетичного потенціалу, щоб вони могли ефективно захищатися від кібератак та брати участь у міжнародній співпраці в сфері кібербезпеки. [60]

У документі підкреслюється важливість співпраці у сфері кібербезпеки. США прагнуть зміцнювати колективну кібербезпеку шляхом обміну інформацією про кіберзагрози, розробки спільних стратегій реагування на кіберінциденти та проведення спільних кібервчень. США також надають допомогу країнам-партнерам у зміцненні їхнього кібернетичного потенціалу. Це включає в себе надання технічної допомоги, проведення тренінгів та обмін передовим досвідом.

Розвиток відповідальної поведінки держав у кіберпросторі є невід'ємною частиною зусиль США щодо створення безпечного та стабільного цифрового середовища. Цей напрямок цифрової дипломатії демонструє прагнення США співпрацювати з іншими країнами для забезпечення миру та безпеки в кіберпросторі. Саме результатом роботи США в цьому напрямі є Ініціатива "Захист кіберпростору від злочинної діяльності". Ця ініціатива, запущена США у співпраці з Міжнародною організацією кримінальної поліції (Інтерпол), спрямована на зміцнення міжнародної співпраці в боротьбі з кіберзлочинністю. Вона передбачає обмін інформацією про кіберзагрози, розробку спільних стратегій реагування на кіберінциденти та підвищення кваліфікації правоохоронних органів у сфері кібербезпеки. Ця ініціатива є важливим кроком у створенні більш безпечного кіберпростору для всіх. [61]

Врешті-решт, останнім, проте не менш важливим ніж попередні напрями, є зміцнення та розбудова цифрового та кібернетичного потенціалу міжнародних партнерів, що є невід'ємною частиною стратегії Сполучених штатів з просування відкритого, безпечного та доступного цифрового простору для всіх. США усвідомлюють, що цифровий розрив між країнами може створювати нерівність,

підривати економічне зростання та навіть загрожувати міжнародній безпеці. Тому вони активно співпрацюють з країнами-партнерами, щоб допомогти їм розвинути стійку цифрову інфраструктуру, зміцнити кіберстійкість та забезпечити рівний доступ до переваг цифрових технологій.

Ця співпраця охоплює широкий спектр ініціатив, від надання технічної допомоги у розбудові мереж зв'язку до проведення тренінгів з кібербезпеки для урядовців та фахівців. США діляться своїм досвідом та знаннями з партнерами, допомагаючи їм розробляти ефективні стратегії цифрового розвитку та захисту від кіберзагроз. Важливим елементом є обмін інформацією про кіберзагрози в режимі реального часу, що дозволяє країнам оперативно реагувати на потенційні атаки та мінімізувати їхні наслідки.

США також сприяють розвитку цифрових навичок у країнах-партнерах, інвестуючи в освітні програми та створюючи можливості для обміну досвідом між фахівцями. Це допомагає підготувати кваліфіковану робочу силу для цифрової економіки та забезпечити її сталий розвиток. Крім того, США підтримують ініціативи, спрямовані на зменшення цифрового розриву між містом та селом, забезпечуючи доступ до Інтернету та цифрових технологій у віддалених регіонах.

Зміцнення цифрового та кібернетичного потенціалу партнерів є не лише проявом солідарності, але й стратегічною інвестицією у глобальну безпеку та стабільність. Коли країни мають можливість захистити себе від кібератак та використовувати цифрові технології для економічного розвитку, це зменшує ризик конфліктів та сприяє міжнародній співпраці. США продовжуватимуть відігравати провідну роль у цьому процесі, працюючи з партнерами над створенням більш безпечного, справедливого та процвітаючого цифрового світу для всіх.

Яскравим прикладом роботи в даному напрямі є створення «Талліннського механізму». Естонія та Канада, Данія, Франція, Німеччина, Нідерланди, Польща, Швеція, Україна, Велика Британія під керівництвом США домовилися про створення системи для розширення донорської підтримки України в цивільному

секторі. План, розроблений 30 травня в Таллінні всіма державами-учасниками, був запущений 20 грудня 2023 року, а система отримала назву «Талліннський механізм» на честь місця проведення першої зустрічі.

До цього часу держави надавали допомогу Україні на індивідуальній основі. Завдяки ж Механізму потреби України будуть систематизовані та узгоджені з можливостями донорів, щоб підтримка з боку різних країн становила єдине ціле, що сприятиме покращенню та пришвидшенню допомоги. Вочевидь, російські кібератаки, ймовірно, триватимуть в осяжному майбутньому. Саме тому за допомогою цього механізму пропонується можливість посилити системну готовність та стійкість не тільки України до кібератак у довгостроковій перспективі, а й інших країн-учасниць. [62]

2.3. Аналіз конкретних кейсів використання цифрової дипломатії США

Вочевидь, цифрова дипломатія стрімко перетворилася на невід'ємний інструмент зовнішньої політики у XXI столітті, а Сполучені Штати Америки стали одним з лідерів у її використанні. Від просування демократичних цінностей до боротьби з тероризмом, американський уряд активно застосовує цифрові технології для досягнення своїх зовнішньополітичних цілей. Саме тому так важливо проаналізувати конкретні кейси використання цифрової дипломатії США, розглядаючи як успішні стратегії, так і виклики, з якими стикається Вашингтон у цій новій сфері міжнародних відносин. Аналіз конкретних прикладів дозволить краще зрозуміти ефективність, обмеження та потенційні ризики цифрової дипломатії як інструменту зовнішньої політики США.

Одним із перших і найпомітніших прикладів цифрової дипломатії була підтримка протестувальників під час Арабської весни з боку США була багатогранною та спиралася на можливості цифрової дипломатії. Державний департамент США активно використовував соціальні мережі, такі як Facebook, Twitter та YouTube, не лише для поширення інформації про самі протести, а й

для того, щоб висловити свою солідарність з народом, який прагнув демократичних змін, та однозначно засудити насильство, яке чинили авторитарні режими. Американські дипломати не обмежувалися лише офіційними заявами – вони безпосередньо спілкувалися з активістами та блогерами в арабських країнах, використовуючи для цього соціальні мережі та електронну пошту. Цей прямий діалог дозволяв надавати протестувальникам не лише моральну підтримку, але й актуальну інформацію, а також корисні поради. Крім того, США надавали технологічну допомогу, яка мала вирішальне значення в умовах жорсткої цензури з боку авторитарних режимів. Це включало в себе програмне забезпечення для обходу блокувань сайтів та інструменти для безпечного спілкування, що дозволяло активістам координувати свої дії та уникати переслідувань з боку влади. [63]

Важливо зазначити, що підтримка США не обмежувалася лише віртуальним простором. Американські дипломати на місцях також контактували з лідерами протестних рухів, надаючи їм політичну та гуманітарну допомогу. Такий комплексний підхід, що поєднував цифрову дипломатію з традиційними методами, дозволив США відіграти значну роль у підтримці демократичних прагнень арабських народів.

Формування громадської думки під час Арабської весни було одним з ключових завдань цифрової дипломатії США. Державний департамент США розумів важливість інформаційного простору та активно використовував його для просування своїх цілей. З одного боку, це означало постійне і оперативне висвітлення подій, що розгорталися в арабському світі. Через офіційні веб-сайти, соціальні мережі та традиційні ЗМІ, американська адміністрація намагалася донести до світової спільноти правдиву інформацію про протести, підкреслюючи їх мирний характер та справедливі вимоги протестувальників. З іншого боку, США проводили активну контрпропаганду, спрямовану на боротьбу з дезінформацією, яку поширювали авторитарні режими. Це включало в себе викриття брехні та маніпуляцій, а також пропаганду американських цінностей – демократії, свободи слова та прав людини. [64]

Важливо розуміти, що формування громадської думки було спрямоване не лише на зовнішню аудиторію. США також прагнули вплинути на самих жителів арабських країн, підтримуючи їх прагнення до змін та переконуючи їх у перевагах демократичного ладу. Для цього використовувалися різноманітні інструменти – від перекладів статей та відео до створення спеціальних онлайн-платформ для обговорення політичних та соціальних проблем. В цілому, цифрова дипломатія США в цій сфері мала на меті створити сприятливий інформаційний клімат для просування демократичних реформ в арабському світі.

Координація з міжнародними партнерами була важливою складовою стратегії США під час Арабської весни, і цифрова дипломатія відіграла в цьому процесі ключову роль. Соціальні мережі стали не лише інструментом для поширення інформації та зв'язку з протестувальниками, але й платформою для швидкої та ефективної комунікації з міжнародними партнерами. Американські дипломати використовували Twitter, Facebook та інші платформи для обговорення ситуації в регіоні, узгодження позицій та координації спільних дій з Європейським Союзом, арабськими країнами, які підтримували демократичні рухи, та іншими зацікавленими сторонами.

Окрім соціальних мереж, для координації з міжнародними партнерами активно використовувалися й інші цифрові інструменти. Віртуальні зустрічі та відеоконференції дозволяли американським дипломатам оперативно обмінюватися інформацією з колегами з інших країн, проводити консультації та приймати спільні рішення, не витрачаючи час на тривалі перельоти та організацію особистих зустрічей. [65]

Така цифрова взаємодія дозволила США оперативно реагувати на швидко змінні події в арабському світі, узгоджувати свою позицію з міжнародними партнерами та формувати єдиний фронт на підтримку демократичних сил. Це сприяло більш ефективному використанню ресурсів та збільшувало вплив міжнародної спільноти на ситуацію в регіоні.

Прояви цифрової дипломатії з кожним роком лише продовжували набирати більше обертів, проте серйозним викликом, який дав поштовх для розвитку саме цифрової дипломатії була пандемія COVID-19. Під час пандемії COVID-19 Державний департамент США розгорнув масштабну інформаційну кампанію, використовуючи всі доступні цифрові канали. Офіційний веб-сайт Державного департаменту став центральним хабом інформації для громадян США, де публікувалися оновлення щодо візових обмежень, рекомендацій щодо здоров'я та інструкції для мандрівників. [66] Одночасно американські дипломати активно використовували соціальні мережі, такі як Twitter, Facebook та Instagram, для поширення достовірної інформації про вірус та заходи безпеки. Наприклад, посольства та консульства США по всьому світу регулярно публікували повідомлення різними мовами, адаптовані до місцевого контексту, з порадами щодо профілактики захворювання та посиланнями на ресурси ВООЗ та Центрів з контролю та профілактики захворювань США (CDC). [67]

Важливим аспектом цифрової дипломатії США була боротьба з дезінформацією. Для цього Держдеп створив спеціальну команду для моніторингу та аналізу фейкових новин та пропаганди, пов'язаних з пандемією. Викриття неправдивих тверджень про походження вірусу, неефективність засобів індивідуального захисту та "чудодійні ліки" від COVID-19 стало пріоритетом. Наприклад, коли поширювалися чутки про те, що вірус був створений в лабораторії, Держдеп опублікував ряд спростувань, посилаючись на наукові дослідження та висновки розвідувальних служб. Також активно просувалася інформація про важливість вакцинації та дотримання рекомендацій органів охорони здоров'я. Окрім цього, американські дипломати проводили онлайн-брифінги та вебінари для журналістів та лідерів громадської думки з метою поширення достовірної інформації та формування об'єктивного сприйняття ситуації. Важливо зазначити, що США тісно співпрацювали з міжнародними організаціями, такими як ВООЗ та ООН, а також з партнерами по всьому світу для координації зусиль у боротьбі з дезінформацією та пропагандою.

США відіграли активну роль у підтримці глобальних зусиль з боротьби з пандемією COVID-19, використовуючи цифрову дипломатію для просування міжнародної співпраці та координації дій. Державний департамент та USAID активно використовували свої веб-сайти та соціальні мережі для поширення інформації про американську допомогу іншим країнам, підкреслюючи важливість спільних зусиль у подоланні кризи. Наприклад, публікувалися дописи про надання фінансової підтримки ВООЗ та іншим міжнародним організаціям, а також про поставки медичного обладнання та засобів індивідуального захисту до країн, що розвиваються. Американські дипломати проводили онлайн-зустрічі та консультації з урядовцями різних країн для обговорення стратегій боротьби з пандемією та координації допомоги. Особлива увага приділялася підтримці наукових досліджень та розробки вакцин. США активно просували ідею глобального доступу до вакцин та лікування від COVID-19, використовуючи цифрові платформи для залучення міжнародної спільноти до обговорення цих питань. [68]

Одним з прикладів є ініціатива COVAX, спрямована на забезпечення справедливого розподілу вакцин між країнами. США зробили значний внесок у цей механізм, використовуючи свою дипломатичну присутність для заохочення інших країн до участі в ньому. Також США надавали фінансову та технічну допомогу країнам для підготовки до вакцинації та проведення імунізаційних кампаній. [69]

Крім цього, американські дипломати активно використовували цифрові канали для боротьби з дезінформацією та пропагандою, що перешкоджали глобальним зусиллям з боротьби з пандемією. Вони співпрацювали з міжнародними організаціями та технологічними компаніями для виявлення та видалення фейкових новин та шкідливого контенту. В цілому, цифрова дипломатія США відіграла важливу роль у мобілізації міжнародної спільноти та координації зусиль для подолання пандемії COVID-19.

Висновки до розділу 2

Дослідження історії розвитку цифрової дипломатії США дозволило не лише простежити її еволюцію, а й виявити ключові фактори, що вплинули на її формування. Починаючи з 90-х років, коли Державний департамент США вперше запустив свій веб-сайт, американська цифрова дипломатія пройшла кілька етапів розвитку. Спочатку вона зосереджувалась на інформуванні міжнародної спільноти про зовнішню політику США та наданні консульських послуг онлайн. З появою Web 2.0 і розвитком соціальних мереж акцент змістився на взаємодію з громадськістю зарубіжних країн, просування американських цінностей та формування позитивного іміджу США. Важливу роль у розвитку цифрової дипломатії США відіграли події 11 вересня 2001 року та "Арабська весна", які продемонстрували як можливості, так і загрози, пов'язані з використанням інтернет-технологій у міжнародних відносинах. Сьогодні цифрова дипломатія США характеризується комплексним підходом, що поєднує стратегічне планування, використання різноманітних інструментів та платформ, а також активну взаємодію з недержавними акторами.

Аналіз основних напрямків цифрової дипломатії США показав, що вона є багатогранним інструментом, спрямованим на досягнення різноманітних зовнішньополітичних цілей. США активно використовують цифрові платформи для просування демократії та прав людини, боротьби з тероризмом та екстремізмом, розвитку економічної співпраці та культурного обміну. Важливим напрямком є публічна дипломатія, що передбачає безпосередню комунікацію з громадськістю зарубіжних країн з метою формування позитивного іміджу США та просування американських цінностей. Окрему увагу приділено боротьбі з дезінформацією та пропагандою, що поширюються через Інтернет. США активно розробляють стратегії та інструменти для протидії фейковим новинам та маніпуляціям в інформаційному просторі. В цілому, цифрова дипломатія США характеризується прагматичним підходом, що орієнтований на конкретні результати та враховує особливості цифрового середовища.

Аналіз конкретних кейсів використання цифрової дипломатії США, таких як "Арабська весна" та реагування на пандемію COVID-19, продемонстрував її значний вплив на перебіг подій на міжнародній арені та здатність адаптуватися до нових викликів. Було виявлено, що цифрові інструменти можуть використовуватися для мобілізації громадської думки, координації дій у надзвичайних ситуаціях та поширення важливої інформації для широкої аудиторії. Під час пандемії COVID-19 США активно використовували цифрові платформи для інформування населення про заходи безпеки, боротьби з дезінформацією та координації міжнародної співпраці в галузі охорони здоров'я. Водночас дослідження показало, що цифрова дипломатія може бути використана для втручання у внутрішні справи інших держав та маніпулювання інформацією, що ставить під сумнів її етичні аспекти. Крім того, ефективність цифрової дипломатії залежить від багатьох факторів, включаючи рівень доступу до Інтернету, цифрову грамотність населення та здатність держав протидіяти дезінформації.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ США ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

3.1. Позитивні аспекти цифрової дипломатії на прикладі США

Нами було детально проаналізовано особливості та практики цифрової дипломатії Сполучених Штатів, що дозволяє виявити позитивні наслідки використання останньої. Варто розпочати з того, що цифрова дипломатія, завдяки своїй швидкості та доступності, значно покращує комунікацію та прозорість у міжнародних відносинах, що має безпосередній позитивний вплив на міжнародну безпеку. Вона дозволяє державам, зокрема США, миттєво реагувати на кризові ситуації, координувати дії з союзниками та інформувати світову спільноту про свої наміри, запобігаючи ескалації конфліктів та непорозумінням.

Наприклад, під час землетрусу на Гаїті у 2010 році Державний департамент США активно використовував Twitter для координації рятувальних операцій, збору інформації про постраждалих та надання допомоги американським громадянам. Завдяки швидкому поширенню інформації через соціальні мережі вдалося мобілізувати міжнародну допомогу та врятувати безліч життів. [70]

Крім того, цифрові платформи дозволяють збільшити прозорість своєї зовнішньої політики. Публікуючи дипломатичне листування, заяви та звіти на офіційних веб-сайтах та в соціальних мережах, США демонструють відкритість та підзвітність перед світовою спільнотою. Це сприяє зміцненню довіри з боку інших країн та зменшує ризик виникнення конфліктів, спричинених підозрами та недостовірною інформацією.

Важливим аспектом цифрової дипломатії є можливість прямого діалогу з громадськістю інших країн. Оминаючи традиційні медіа, США можуть безпосередньо звертатися до громадян інших держав, роз'яснювати свою позицію, протидіяти пропаганді та формувати позитивний імідж. Наприклад, посольства США по всьому світу ведуть акаунти в соціальних мережах різними мовами, публікують інформацію про американську культуру, освіту та цінності, а також організовують онлайн-конференції з експертами та представниками

громадськості. Такий підхід дозволяє США налагоджувати міжкультурний діалог та зміцнювати взаєморозуміння між народами, що є важливим фактором міжнародної безпеки.

Окрім описаних переваг, цифрова дипломатія відіграє ключову роль у боротьбі з дезінформацією та пропагандою, що є важливим аспектом забезпечення міжнародної безпеки. Завдяки цифровим інструментам, держави, і зокрема США, можуть ефективно виявляти та спростовувати фейкові новини, які поширюються з метою дестабілізації ситуації у світі, розпалювання ворожнечі та підризу довіри до демократичних інституцій.

США активно використовують цифрові технології для моніторингу інформаційного простору, аналізу великих даних та виявлення спроб маніпулювання громадською думкою. Для цього створені спеціальні підрозділи у Держдепартаменті, Міністерстві оборони та інших урядових структурах, які займаються викриттям дезінформації та протидією інформаційним атакам. Наприклад, після втручання росії у президентські вибори 2016 року США посилили зусилля у сфері кібербезпеки та протидії дезінформації, створивши спеціальний центр Global Engagement Center при Держдепартаменті, який займається виявленням та спростуванням пропаганди та фейкових новин, що поширюються іноземними державами. [71]

Крім того, цифрова дипломатія дозволяє країнам просувати власний наратив та ефективно доносити свою позицію до світової спільноти. Приміром, як вже було досліджено раніше, американські дипломати активно використовують соціальні мережі, блоги та інші онлайн-платформи для публікації офіційних заяв, інтерв'ю, аналітичних матеріалів та іншої інформації, що відображає позицію США з ключових міжнародних питань. Це дозволяє формувати позитивний імідж країни, зміцнювати її м'яку силу та протидіяти пропаганді, спрямованій на дискредитацію американської зовнішньої політики.

Наприклад, під час конфлікту в Сирії США використовували соціальні мережі для розповсюдження інформації про злочини режиму Башара Асада та російських військ, а також для надання гуманітарної допомоги мирному

населенню. Це дозволило США зберегти моральну перевагу в інформаційній війні та мобілізувати міжнародну підтримку для врегулювання конфлікту. [72]

Разом з тим, цифрова дипломатія не лише допомагає у боротьбі з дезінформацією, але й відкриває нові можливості для сприяння мирному врегулюванню конфліктів, що безпосередньо впливає на зміцнення міжнародної безпеки. Завдяки цифровим платформам, держави, включаючи США, можуть активніше залучатися до процесів мирного врегулювання, налагоджувати діалог між конфліктуючими сторонами, сприяти пошуку компромісів та зменшувати рівень напруженості.

Одним із ключових інструментів цифрової дипломатії у цій сфері є фасилітація переговорів. Відеоконференції, онлайн-форуми та інші цифрові платформи дозволяють організовувати та проводити переговори між конфліктуючими сторонами, незалежно від їх фізичного розташування. Це особливо важливо у випадках, коли прямі контакти між сторонами ускладнені або неможливі через політичні, логістичні чи інші причини.

Наприклад, США активно використовували відеоконференції для проведення переговорів з Іраном щодо ядерної програми. Це дозволило зберегти контакт між сторонами, навіть за умов відсутності дипломатичних відносин та високого рівня політичної напруженості. Завдяки цифровим технологіям вдалося провести низку переговорів, які врешті-решт призвели до укладення угоди щодо іранської ядерної програми у 2015 році. [73]

Крім того, цифрова дипломатія може сприяти зміцненню довіри між сторонами конфлікту. Постійний діалог та обмін інформацією через цифрові канали дозволяють зменшити рівень непорозуміння, покращити взаєморозуміння та створити сприятливі умови для пошуку мирних рішень.

Наприклад, США підтримують створення онлайн-форумів та платформ для обговорення спірних питань між Ізраїлем та Палестиною. Такі форуми дозволяють представникам громадянського суспільства, експертам та звичайним громадянам обмінюватися думками, пропонувати ідеї та шукати шляхи вирішення конфлікту.

З іншого боку, цифрова дипломатія значно розширює можливості для дипломатичного охоплення, дозволяючи державам взаємодіяти з ширшою аудиторією та зміцнювати свою присутність у різних регіонах світу. Це має позитивний вплив на міжнародну безпеку, оскільки сприяє кращому розумінню між народами, зменшує ризик конфліктів та створює умови для співпраці у вирішенні глобальних проблем.

Однією з ключових переваг цифрової дипломатії є можливість доступу до віддалених регіонів, де фізична присутність дипломатів обмежена. Завдяки Інтернету та цифровим технологіям, країни можуть підтримувати зв'язок з громадянами та організаціями у будь-якій точці світу, незалежно від географічної віддаленості. Це дозволяє проводити віртуальні зустрічі, конференції, вебінари та інші заходи, залучаючи до діалогу широке коло учасників з різних країн.

Наприклад, США активно використовують онлайн-платформи для проведення навчальних програм та тренінгів для активістів громадянського суспільства, журналістів та представників влади в країнах Африки, Азії та Латинської Америки. Такі програми допомагають поширювати демократичні цінності, підтримувати розвиток громадянського суспільства та зміцнювати міжнародну співпрацю. [74]

Крім того, цифрова дипломатія більш економічно ефективна, ніж традиційні методи дипломатії. Використання цифрових інструментів дозволяє зменшити витрати на відрядження, організацію заходів та утримання дипломатичних представництв. Це дозволяє країнам розширювати своє дипломатичне охоплення без значних фінансових витрат та ефективніше використовувати ресурси.

Наприклад, замість організації дорогих конференцій за кордоном, США можуть провести віртуальну конференцію, залучивши до участі експертів та представників з різних країн. Це дозволяє суттєво зекономити кошти та зробити захід доступнішим для широкої аудиторії. Зокрема, близько половина засідань контактної групи у форматі «Рамштайн» було проведено саме онлайн. [75]

Таким чином, цифрова дипломатія розширює можливості для дипломатичного охоплення, дозволяючи країнам зміцнювати свою присутність у різних регіонах світу, підтримувати зв'язок з громадянами та організаціями та ефективніше просувати свої інтереси на міжнародній арені. Це сприяє зміцненню міжнародної безпеки, розвитку співпраці та мирного вирішення глобальних проблем.

3.2. Ризики та виклики цифрової дипломатії для міжнародної безпеки

Проте, в процесі аналізу практики цифрової дипломатії США, стало очевидно що існують й певні ризики її використання для міжнародної безпеки. Насамперед варто зазначити, що цифрова дипломатія, незважаючи на свої переваги, створює нові виклики для міжнародної безпеки, особливо в контексті кібербезпеки та боротьби з дезінформацією. Оскільки дипломатичні комунікації та переговори все частіше відбуваються в цифровому просторі, зростає ризик кібератак з боку державних та недержавних акторів. Ці атаки можуть бути спрямовані на викрадення конфіденційної інформації, зрив дипломатичних переговорів, поширення дезінформації та підрив довіри до цифрових інструментів дипломатії.

Державні установи, посольства та дипломатичні місії стають привабливими цілями для хакерів, які прагнуть отримати доступ до секретних документів, стратегічних планів та особистих даних дипломатів. Навіть незначні порушення кібербезпеки можуть мати серйозні наслідки, підрвати довіру між державами та ускладнити міжнародну співпрацю.

Крім того, цифрові платформи, такі як соціальні мережі та месенджери, стають інструментами для поширення дезінформації та пропаганди. Держави та інші актори можуть використовувати ці платформи для маніпулювання громадською думкою, розпалювання соціальних конфліктів та дискредитації опонентів. Поширення фейкових новин, сфабрикованих відео та маніпулятивних

повідомлень може призвести до ескалації напруженості та навіть до збройних конфліктів.

Одним з яскравих прикладів ризиків цифрової дипломатії для міжнародної безпеки є хакерська атака на сервери Національного комітету Демократичної партії США під час президентських виборів 2016 року. За даними американських спецслужб, атаку здійснили російські хакери з метою втручання у виборчий процес та дискредитації кандидата від Демократичної партії Гіллари Клінтон. В результаті атаки було викрадено та опубліковано тисячі листів та внутрішніх документів партії, що завдало значної шкоди її репутації та, можливо, вплинуло на результати виборів. [76]

Цей інцидент продемонстрував вразливість цифрових систем до кібератак та підкреслив необхідність посилення заходів кібербезпеки в сфері дипломатії. США та інші країни активно працюють над розробкою стратегій та технологій для захисту дипломатичних комунікацій та протидії кіберзагрозам. Однак, постійний розвиток технологій та зміна тактики кіберзлочинців роблять це завдання все більш складним.

Разом з тим, цифрова дипломатія, хоч і розширює можливості комунікації та впливу на міжнародній арені, одночасно створює сприятливе середовище для маніпуляцій та ерозії довіри, що ставить під загрозу міжнародну безпеку. Держави отримують в свої руки потужні інструменти для формування вигідних їм наративів та маніпулювання громадською думкою в глобальному масштабі. Це може призвести до спотворення інформаційного простору, ускладнення об'єктивного сприйняття реальності та прийняття зважених рішень на міжнародному рівні.

Соціальні мережі, онлайн-медіа та інші цифрові платформи стають ареною для інформаційних війн, де держави змагаються за вплив на аудиторію та формування сприятливого для себе іміджу. Застосування бот-мереж, тролів та інших технологій маніпуляції дозволяє поширювати дезінформацію, пропаганду та фейкові новини, спрямовані на дискредитацію опонентів, розпалювання ворожнечі та підрив довіри до міжнародних інституцій.

Одним з найбільш небезпечних наслідків маніпуляцій в цифровій дипломатії є ерозія довіри між державами. Постійне зіткнення з пропагандою та дезінформацією підриває віру в правдивість інформації, що надходить з офіційних джерел, та створює атмосферу підозри та недовіри. Це ускладнює ведення переговорів, досягнення компромісів та співпрацю в рамках міжнародних організацій.

Яскравим прикладом використання цифрової дипломатії для маніпуляцій та підриву довіри є діяльність проіранських сайтів новин. Вони поширюють дезінформацію про США, їхніх союзників та міжнародні організації, намагаючись посіяти розбрат, підірвати довіру до західних демократій та просувати інтереси російського уряду. Наприклад, під час президентських виборів в США в 2024 році сайти, що пов'язують з Іраном, активно поширювали в соціальних мережах фейкові новини та пропаганду, спрямовану на дискредитацію кандидатів та розпалювання соціальної напруженості. Це призвело до посилення поляризації американського суспільства та підірвало довіру до виборчого процесу. [77]

Варто також приділити увагу й тому, що цифрова дипломатія, хоч і має потенціал для демократизації міжнародних відносин, може посилювати існуючу нерівність та розширювати цифровий розрив між державами, що негативно впливає на міжнародну безпеку. Не всі країни мають рівний доступ до цифрових технологій, інфраструктури та ресурсів, необхідних для ефективної участі в цифровій дипломатії. Це створює ситуацію, коли багатші та технологічно розвинені держави, такі як США, отримують значну перевагу в інформаційному просторі та можуть використовувати її для просування своїх інтересів на шкоду іншим.

Цифровий розрив проявляється в різних аспектах. По-перше, це доступ до Інтернету та цифрових пристроїв. В багатьох країнах, особливо в країнах, що розвиваються, значна частина населення не має доступу до Інтернету або має обмежений доступ до нього. Це ускладнює їм можливість отримувати інформацію, спілкуватися зі світом та брати участь в глобальних процесах. По-

друге, це рівень цифрової грамотності. Навіть за наявності доступу до Інтернету, не всі люди володіють необхідними навичками для ефективного використання цифрових технологій та критичного аналізу інформації. Це робить їх більш вразливими до маніпуляцій та дезінформації.

Посилення нерівності в результаті цифрового розриву може призвести до дестабілізації міжнародної ситуації. Країни, які відчують себе відстороненими від процесів прийняття рішень на міжнародному рівні, можуть вдаватися до більш радикальних методів для захисту своїх інтересів. Це може проявлятися в підтримці тероризму, розпалюванні конфліктів та порушенні міжнародного права.

США, будучи однією з найбільш технологічно розвинених країн світу, мають особливу відповідальність за подолання цифрового розриву та забезпечення рівноправної участі всіх країн в цифровій дипломатії. Американські компанії домінують в сфері інформаційних технологій, і їх діяльність має значний вплив на глобальний інформаційний простір. США повинні використовувати свій вплив для просування доступу до Інтернету та цифрових технологій в країнах, що розвиваються, а також для підтримки програм з підвищення цифрової грамотності по всьому світу.

На завершення слід зазначити, що цифрова дипломатія, хоч і є потужним інструментом комунікації та впливу, породжує низку етичних та правових викликів, які потребують ретельного осмислення та врегулювання для забезпечення міжнародної безпеки. Збір та використання персональних даних в рамках цифрової дипломатії, моніторинг соціальних мереж, таргетована реклама та інші цифрові інструменти потребують чітких правових рамок та етичних норм, щоб запобігти зловживанням та порушенням прав людини.

Відсутність єдиних міжнародних стандартів та норм у сфері цифрової дипломатії створює ризик неконтрольованого збору та використання персональних даних громадян, втручання в приватне життя, цензури та маніпуляцій. Необхідно знайти баланс між правом держав на захист своїх національних інтересів та захистом фундаментальних прав і свобод людини.

Питання свободи слова та цензури в цифровій дипломатії також потребує особливої уваги. З одного боку, важливо забезпечити можливість вільного висловлення думок та обміну інформацією. З іншого боку, необхідно запобігати поширенню ненависницьких висловлювань, дезінформації та пропаганди, які можуть підірвати міжнародну безпеку та стабільність.

Ще одним важливим викликом є адаптація існуючих норм міжнародного права до реалій цифрового світу. Традиційні принципи міжнародного права, розроблені задовго до появи Інтернету та соціальних мереж, не завжди адекватно регулюють діяльність у цифровому просторі. Необхідно розробляти нові правила та механізми для врегулювання питань, пов'язаних з кібербезпекою, захистом даних, боротьбою з дезінформацією та іншими аспектами цифрової дипломатії.

Прикладом етичних та правових викликів цифрової дипломатії для США є проблема масового спостереження в Інтернеті, яка виникла після викриттів Едварда Сноудена в 2013 році. Сноуден розкрив інформацію про секретні програми Агентства національної безпеки США, які передбачали збір величезних обсягів даних про користувачів Інтернету, включаючи іноземних громадян. Це викликало хвилю обурення в світі та завдало серйозного удару по репутації США як захисника прав людини та демократичних цінностей. [78]

Цей інцидент підкреслив необхідність розробки чітких правових рамок та етичних стандартів для діяльності розвідувальних служб в цифровому просторі. США повинні забезпечити баланс між необхідністю захисту національної безпеки та захистом прав і свобод людини, включаючи право на приватне життя та свободу слова.

3.3. Можливі напрями розвитку цифрової дипломатії у забезпеченні міжнародної безпеки

Розширення інструментарію штучного інтелекту в цифровій дипломатії – це, без перебільшення, революційний процес, який вже сьогодні змінює способи комунікації, аналізу та прийняття рішень на міжнародній арені. Уявіть собі світ, де дипломати можуть миттєво розуміти один одного, незалежно від мови, де

складна політична ситуація в будь-якій точці світу може бути проаналізована за лічені хвилини, а фейкові новини виявляються ще до того, як встигнуть поширитися. Саме такі можливості відкриває перед нами штучний інтелект.

Одним з ключових напрямків розвитку є автоматизація перекладу. На відміну від традиційних методів, ШІ-перекладачі здатні не просто перекладати слова, а й враховувати контекст, культурні особливості та емоційне забарвлення мови. Це дозволить уникнути непорозумінь та помилок у спілкуванні між дипломатами з різних країн, що особливо важливо під час напружених переговорів. Уявіть собі саміт G20, де лідери держав спілкуються в режимі реального часу, без потреби в перекладачах. ШІ зможе забезпечити синхронний переклад на десятки мов, роблячи дипломатичний процес більш ефективним та прозорим.

Ще один важливий аспект – це аналіз настроїв. ШІ може моніторити соціальні медіа, новини, блоги та форуми, щоб виявити тенденції громадської думки в різних країнах. Це допоможе дипломатам краще розуміти реакцію на дії своєї держави, прогнозувати можливі конфлікти та корегувати стратегії. Наприклад, якщо ШІ виявляє зростання негативних настроїв щодо певної політики в соціальних медіа іншої країни, дипломати можуть вчасно вжити заходів для розв'язання проблеми та запобігання погіршенню відносин. Це схоже на те, як лікар використовує аналізи крові для діагностики захворювання – чим раніше виявлено проблему, тим легше її вирішити.

Розпізнавання образів – ще одна сфера, де ШІ може бути надзвичайно корисним. Він здатний аналізувати зображення та відео з різних джерел, включаючи супутникові знімки, для моніторингу ситуацій у гарячих точках, виявлення порушень прав людини та запобігання конфліктам. Уявіть собі, що ШІ аналізує супутникові знімки та виявляє скупчення військової техніки біля кордону певної країни. Це може бути сигналом про підготовку до військової агресії, що дозволить дипломатам вчасно вжити заходів для запобігання конфлікту. Це подібно до того, як рентген дозволяє лікарям бачити всередині тіла людини та виявляти проблеми, невидимі неозброєним оком.

Крім того, ШІ може використовуватися для автоматизації рутинних завдань, таких як обробка документів, планування зустрічей та аналіз даних. Це звільнить час дипломатів для більш важливих завдань, таких як ведення переговорів та розробка стратегій. Наприклад, ШІ може аналізувати великі обсяги дипломатичної кореспонденції, виявляючи ключові теми та тенденції, що допоможе дипломатам швидше орієнтуватися в ситуації та приймати обґрунтовані рішення.

Звісно, розширення інструментарію ШІ в цифровій дипломатії ставить і нові виклики, такі як забезпечення безпеки даних, етичне використання технологій та необхідність навчання дипломатів новим навичкам. Проте, потенційні переваги ШІ для міжнародної безпеки та співробітництва є надзвичайно великими. Він може стати потужним інструментом для запобігання конфліктам, просування миру та розвитку міжнародних відносин.

І якщо штучний інтелект розширює можливості дипломатів в аналізі та комунікації, то створення віртуальних дипломатичних платформ змінює саму природу міжнародної взаємодії. Уявіть собі світ, де кордони втрачають своє значення, а дипломати з різних куточків планети можуть зустрічатися, обмінюватися ідеями та вести переговори, не виходячи зі своїх кабінетів. Це вже не фантастика, а реальність, яку формують віртуальні платформи.

Однією з найбільш перспективних є метавсесвіт - цифровий простір, де люди можуть взаємодіяти один з одним, брати участь у подіях та створювати власний контент. Для дипломатії метавсесвіт відкриває безпрецедентні можливості. Замість того, щоб летіти через океан на конференцію, дипломати можуть "зустрітися" у віртуальному залі, де вони матимуть можливість не лише чути та бачити один одного, а й взаємодіяти з віртуальними об'єктами, презентувати матеріали та навіть проводити неформальні зустрічі у віртуальних кафе чи парках. Це зменшить витрати на поїздки, зробить дипломатичні заходи більш доступними для країн з обмеженими ресурсами та сприятиме більш частому та неформальному спілкуванню між дипломатами. Уявіть собі віртуальну копію Палацу Націй в Женеві, де проходять засідання ООН, або

віртуальний Овальний кабінет Білого дому, де можуть відбуватися переговори на найвищому рівні. Це створить ефект присутності та допоможе зміцнити довіру між учасниками.

Ще один цікавий напрямок – це цифрові посольства. Країни можуть створювати віртуальні представництва у метавсесвіті або на інших платформах, де громадяни інших країн зможуть отримувати інформацію про країну, консульські послуги, спілкуватися з дипломатами та навіть "відвідати" віртуальні екскурсії по відомих місцях. Це зробить дипломатію більш доступною для звичайних людей та допоможе краще розуміти культуру та цінності інших країн. Наприклад, цифрове посольство України в метавсесвіті може пропонувати віртуальні тури Карпатами чи Чорнобилем, знайомити з українською музикою та кіно, а також надавати інформацію про можливості для туризму та інвестицій. Це схоже на те, як сьогодні багато музеїв пропонують віртуальні тури своїми експозиціями, роблячи мистецтво доступним для всіх.

Віртуальні дипломатичні платформи можуть також використовуватися для проведення громадських консультацій та діалогів. Замість традиційних зустрічей та опитувань, дипломати можуть організовувати онлайн-форуми, де громадяни різних країн можуть висловлювати свої думки щодо різних питань міжнародної політики. Це допоможе зробити дипломатичний процес більш прозорим та демократичним, а також врахувати інтереси широкого кола зацікавлених сторін.

Звичайно, створення віртуальних дипломатичних платформ ставить і певні виклики, такі як забезпечення кібербезпеки, захист персональних даних та необхідність розробки нових протоколів та етикету для віртуального спілкування. Проте, потенційні переваги цих платформ для міжнародної дипломатії є надзвичайно великими. Вони можуть зробити дипломатичний процес більш ефективним, прозорим та доступним, а також сприяти зміцненню міжнародного співробітництва та взаєморозуміння.

Віртуальні платформи стирають географічні бар'єри та розширюють доступ до дипломатичного процесу, а от блокчейн закладає фундамент довіри у цифровому світі, який часто асоціюється з анонімністю та ризиками. Уявіть собі

дипломатичні переговори, де кожне слово, кожен документ зафіксовані у незмінному та прозорому реєстрі, доступному для всіх учасників. Блокчейн робить це можливим, гарантуючи автентичність та цілісність інформації.

Однією з ключових переваг блокчейну є безпечне зберігання дипломатичних документів. Угоди, договори, протоколи - все це може бути записано у блокчейн, що виключає можливість підробки чи несанкціонованих змін. Кожна зміна в документі фіксується як новий блок у ланцюжку, історія змін доступна для перевірки. Це ніби цифровий нотаріус, який засвідчує кожну дію та гарантує її незмінність. Наприклад, уявіть собі договір про ядерне роззброєння, записаний у блокчейн. Кожна країна-учасниця матиме доступ до цього договору та зможе бути впевнена в його автентичності та відсутності прихованих змін.

Блокчейн також може бути використаний для верифікації ідентичності дипломатів. У світі, де кібер-атаки та дезінформація стають все більш поширеними, важливо мати надійні механізми підтвердження особи. Блокчейн дозволяє створювати цифрові ідентифікатори, які неможливо підробити чи викрасти. Це як цифровий паспорт, який завжди з вами та гарантує вашу автентичність. Наприклад, під час онлайн-переговорів дипломати можуть використовувати свої блокчейн-ідентифікатори для підтвердження своєї особи, що виключить ризик підміни або втручання сторонніх осіб.

Ще один важливий аспект – це цифрова ідентифікація громадян. Блокчейн може спростити процес отримання віз та інших документів, а також забезпечити їх захист від підробок. Уявіть собі світ, де вам не потрібно стояти в чергах у посольствах та консульствах, а достатньо надати свій цифровий ідентифікатор, записаний у блокчейн. Це зробить процес міжнародних поїздок більш зручним та безпечним.

Блокчейн може також використовуватися для створення систем голосування та проведення референдумів. Це дозволить забезпечити прозорість та чесність виборів, а також запобігти фальсифікаціям. Наприклад, уявіть собі референдум про приєднання до міжнародної організації, де голосування

проводиться за допомогою блокчейну. Кожен голос буде зафіксований у незмінному реєстрі, що гарантує чесність підрахунку голосів.

Звичайно, застосування блокчейну в дипломатії потребує розв'язання певних технічних та правових питань, таких як стандартизація, масштабованість та сумісність з існуючими системами. Проте, потенційні переваги цієї технології для підвищення довіри та прозорості в міжнародних відносинах є надзвичайно великими. Блокчейн може стати ключовим елементом нової ери цифрової дипломатії, де довіра та співпраця будуть ґрунтуватися на незмінних та прозорих цифрових записах.

...Якщо блокчейн забезпечує незаперечність і прозорість дипломатичних процесів, то розвиток відкритих даних та аналітики надає дипломатам інструменти для глибокого розуміння глобальних тенденцій та прийняття зважених рішень. Уявіть собі світ, де інформація про економічні показники, соціальні настрої, екологічні проблеми та політичні події в різних країнах доступна всім зацікавленим сторонам. Це світ, де дипломатія ґрунтується на фактах та аналітиці, а не на припущеннях та чутках.

Одним з ключових напрямків є спільний доступ до даних. Країни можуть обмінюватися інформацією про глобальні загрози, такі як зміна клімату, пандемії, тероризм, організована злочинність та інші. Це дозволить краще координувати зусилля для спільного реагування на ці загрози. Наприклад, під час пандемії COVID-19 обмін даними про захворюваність, смертність та ефективність вакцин між країнами дозволив швидше розробити стратегії боротьби з вірусом та мінімізувати його наслідки. Це схоже на те, як пожежники обмінюються інформацією про пожежу, щоб ефективніше її гасити.

Прогнозування конфліктів – ще одна важлива сфера застосування відкритих даних та аналітики. Аналізуючи великі обсяги даних з різних джерел, таких як соціальні медіа, новини, економічні показники, можна виявляти потенційні конфлікти на ранніх стадіях та запобігати їх ескалації. Наприклад, якщо в певній країні спостерігається зростання соціальної напруги, економічна нестабільність та посилення націоналістичної риторики, це може бути сигналом

про можливий конфлікт. Дипломати можуть використовувати цю інформацію для того, щоб вчасно вжити заходів для стабілізації ситуації та запобігання насильству. Це подібно до того, як метеорологи аналізують дані про погоду, щоб прогнозувати шторми та урагани.

Відкриті дані та аналітика також можуть допомогти вимірювати ефективність дипломатії. Аналізуючи дані про торгівлю, інвестиції, туризм, культурний обмін та інші аспекти міжнародних відносин, можна оцінити ефективність різних дипломатичних ініціатив та стратегій. Наприклад, якщо після підписання торговельної угоди спостерігається зростання товарообігу між країнами, це свідчить про ефективність дипломатичних зусиль. Це схоже на те, як маркетологи аналізують дані про продажі, щоб оцінити ефективність рекламних кампаній.

Розвиток відкритих даних та аналітики ставить і певні виклики, такі як забезпечення якості даних, захист конфіденційної інформації та необхідність розвитку аналітичних навичок у дипломатів. Проте, потенційні переваги цих інструментів для міжнародної безпеки та співробітництва є надзвичайно великими. Вони можуть допомогти краще розуміти глобальні тенденції, прогнозувати конфлікти, координувати зусилля для спільного реагування на загрози та приймати більш обґрунтовані рішення в сфері міжнародних відносин.

Відкриті дані та аналітика озброюють дипломатів знаннями, але для того, щоб ефективно використовувати весь арсенал цифрових інструментів, необхідне підвищення цифрової грамотності самих дипломатів. Уявіть собі капітана корабля, який не вміє користуватися навігаційними приладами. Так само і дипломат, який не володіє цифровими навичками, не зможе ефективно представляти інтереси своєї країни в сучасному цифровому світі.

В першу чергу, це навчання новим технологіям. Дипломати повинні бути обізнані з останніми тенденціями в сфері штучного інтелекту, блокчейну, аналізу даних, соціальних медіа та інших цифрових інструментів. Це не просто вміння користуватися комп'ютером та інтернетом, а глибоке розуміння принципів роботи цих технологій та їх можливостей для дипломатії. Наприклад, дипломати

повинні знати, як використовувати ШІ для аналізу настроїв в соціальних медіа, як застосовувати блокчейн для захисту дипломатичних документів, як аналізувати великі дані для прогнозування конфліктів. Це схоже на те, як військові вивчають нову зброю та тактику ведення бою.

Розуміння кібербезпеки – ще один критично важливий аспект цифрової грамотності дипломатів. Вони повинні бути обізнані з різними кіберзагрозами, такими як фішинг, хакерські атаки, дезінформація, та вміти захищати інформацію та комунікації від цих загроз. Дипломати працюють з конфіденційною інформацією, і її витік може мати серйозні наслідки для національної безпеки. Тому вони повинні дотримуватися правил кібергігієни, використовувати надійні паролі, шифрувати дані та бути обережними в соціальних мережах. Це схоже на те, як лікарі дотримуються правил гігієни, щоб запобігти поширенню інфекцій.

Не менш важливим є етичне використання технологій. Дипломати повинні розуміти етичні аспекти використання штучного інтелекту, блокчейну, аналізу даних та інших цифрових інструментів. Вони повинні забезпечувати захист персональних даних, уникати маніпуляцій та пропаганди, діяти прозоро та відповідально. Наприклад, використовуючи ШІ для аналізу настроїв в соціальних медіа, дипломати повинні уникати спокуси маніпулювати громадською думкою або поширювати дезінформацію. Вони повинні використовувати цифрові інструменти для просування миру, співробітництва та взаєморозуміння. Це схоже на те, як вчені дотримуються етичних принципів при проведенні наукових досліджень.

Підвищення цифрової грамотності дипломатів – це не одноразова акція, а безперервний процес. Технології постійно розвиваються, і дипломати повинні постійно оновлювати свої знання та навички. Це може відбуватися через спеціальні навчальні програми, онлайн-курси, семінари, конференції та інші форми навчання. Крім того, важливо створювати середовище, яке сприяє обміну досвідом та знаннями між дипломатами. Це можуть бути онлайн-платформи,

форуми, спільноти практиків, де дипломати можуть ділитися своїм досвідом, обговорювати проблеми та знаходити рішення.

Підвищення цифрової грамотності дипломатів – це інвестиція в майбутнє дипломатії. Воно дозволить дипломатам ефективно використовувати цифрові інструменти для просування національних інтересів, зміцнення міжнародної безпеки та співробітництва. В еру цифрових технологій цифрова грамотність стає необхідною умовою для успішної дипломатичної діяльності.

Висновки до розділу 3

Дослідження феномену цифрової дипломатії США показало її значний вплив на міжнародну безпеку, який має як позитивні, так і негативні аспекти. З одного боку, цифрова дипломатія дозволяє США оперативно реагувати на кризи, використовуючи соціальні мережі та інші онлайн-платформи для поширення інформації та координації дій. Яскравим прикладом є протидія російській пропаганді, де США активно використовують цифрові інструменти для викриття дезінформації та просування власного наративу. Крім того, цифрова дипломатія сприяє просуванню демократичних цінностей та захисту прав людини, надаючи громадянам доступ до інформації та можливості для участі у політичному житті.

Однак, цифрова дипломатія несе в собі і певні ризики. Зловживання цифровими інструментами може призвести до ескалації конфліктів, посилення інформаційної війни та порушення міжнародного права. Наприклад, використання соціальних мереж для поширення пропаганди та мови ворожнечі може спровокувати насильство та дестабілізацію. Крім того, кібератаки та інші форми цифрової агресії можуть завдати значної шкоди критичній інфраструктурі та національній безпеці.

Важливо враховувати етичні аспекти використання цифрових технологій та розробляти механізми контролю за їх застосуванням. Майбутнє цифрової дипломатії залежить від здатності держав адаптуватися до нових технологій та викликів. Штучний інтелект, великі дані та інші інновації відкривають нові

можливості для дипломатії, але водночас вимагають розробки нових стратегій та підходів. Міжнародне співробітництво та діалог є ключовими факторами для забезпечення безпечного та ефективного використання цифрових інструментів у сфері міжнародних відносин.

Особливу увагу слід приділити розробці міжнародних норм та стандартів для цифрової дипломатії, а також вивченню впливу цифрових технологій на дипломатичні переговори та процеси прийняття рішень. Не менш важливим є дослідження ролі штучного інтелекту в прогнозуванні та запобіганні конфліктам, а також етичних аспектів використання цифрових технологій у дипломатії.

Розуміння перспектив та викликів цифрової дипломатії є важливим для формування ефективної зовнішньої політики та забезпечення міжнародної безпеки в умовах глобалізації та цифрової трансформації.

ВИСНОВКИ

1. Розглянувши основні підходи до визначення поняття цифрової дипломатії, ми дійшли до висновку, що це сучасна форма дипломатичної діяльності, яка базується на використанні цифрових технологій для досягнення зовнішньополітичних цілей. Під час дослідження нами було виявлено, що цифрова дипломатія є не лише новим етапом у розвитку традиційної дипломатії, а й її органічною трансформацією в умовах глобалізації та стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Вона сприяє оперативності, прозорості та інтерактивності дипломатичних процесів. Окрім того, цифрова дипломатія стала важливим інструментом публічної дипломатії, дозволяючи державам формувати позитивний імідж, доносити свої цінності до глобальної аудиторії та залучати її до діалогу.

2. Визначивши основні інструменти цифрової дипломатії, ми дійшли до висновку, що її ефективність ґрунтується на широкому спектрі цифрових технологій. Кожна з них відіграє унікальну роль у досягненні зовнішньополітичних цілей. Соціальні мережі, наприклад, стали центральним інструментом завдяки здатності миттєво досягати мільйонів людей. Платформи, такі як Twitter, Facebook, Instagram та LinkedIn, використовуються для поширення офіційних заяв, реагування на актуальні події та формування позитивного іміджу держав. Веб-сайти та блоги є більш формальними каналами для поширення офіційних документів та інформації про візові режими, культурні заходи чи співробітництво. Мобільні додатки, наприклад, для консульської підтримки, надають зручний формат для комунікації та співпраці, дозволяючи громадянам оперативно отримувати важливу інформацію. Відеохостинги, такі як YouTube, стали ключовими для поширення відеоматеріалів дипломатичних кампаній, привертаючи увагу до складних міжнародних питань через візуально привабливий контент. Інтернет-медіа забезпечують масштабне охоплення, поширюючи меседжі дипломатичних установ через новинні портали та спеціалізовані платформи, що робить координацію з великими медіа ключовою для боротьби з дезінформацією. Онлайн-платформи для співпраці, такі як Zoom

чи Microsoft Teams, стали незамінними для проведення віртуальних переговорів, конференцій та тренінгів, сприяючи економії часу та ресурсів. Хмарні технології дозволяють зберігати й обмінюватися інформацією у захищеному середовищі, що є критично важливим для збереження конфіденційності та швидкого доступу до даних. Штучний інтелект, як інструмент нового покоління, використовується для аналізу великих обсягів даних, прогнозування міжнародних подій та виявлення дезінформації.

3. З'ясувавши роль цифрової дипломатії у системі сучасних міжнародних відносин, нами було виявлено, що вона стала ключовим елементом зовнішньополітичної діяльності держав у глобалізованому світі. Її значення зростає в умовах стрімкого розвитку цифрових технологій, які впливають на всі аспекти міжнародного життя.

Цифрова дипломатія виступає інструментом комунікації, який дозволяє державам не лише взаємодіяти одна з одною, а й працювати безпосередньо з міжнародною громадськістю. Ми помітили, що це відкриває нові можливості для впливу на громадську думку, формування національного іміджу та просування власних інтересів на глобальній арені.

4. Прослідкувавши історію розвитку цифрової дипломатії США, ми дійшли до висновку, що США стали одними з перших, хто активно впровадив цифрові технології в зовнішньополітичну діяльність. Початок цього процесу можна віднести до кінця 1990-х років, коли з'явилися перші офіційні вебсайти урядів та дипломатичних установ. Вже на початкових етапах, коли Інтернет почав набирати популярності, США зрозуміли важливість онлайн-простору для поширення своїх політичних меседжів і зміцнення міжнародних зв'язків.

Загальний же розвиток цифрової дипломатії США пройшов кілька етапів, починаючи з формування інтернет-ресурсів і соціальних акаунтів на початку 2000-х років, і до активного використання цифрових технологій для впливу на глобальну політику та зміцнення міжнародних зв'язків. Система цифрової дипломатії в США не лише покращила комунікацію з громадськістю, але й стала важливим інструментом для просування зовнішньополітичних цілей, боротьби з

інформаційними загрозами і підтримки демократичних цінностей на глобальній арені.

5. Проаналізувавши основні стратегії розвитку США, ми виокремили основні напрями цифрової дипломатії США, що спрямовані на розвиток відкритої, безпечної та інклюзивної цифрової екосистеми. США активно працюють над просуванням підходів до цифрового управління, які поважають права людини, підтримкою міжнародних норм відповідальної поведінки у кіберпросторі та зміцненням кіберздатностей партнерів.

Важливу роль відіграє співпраця з приватним сектором і громадянським суспільством, яка дозволяє ефективно реагувати на кіберзагрози та підтримувати розвиток технологій. Особливу увагу приділено боротьбі з дезінформацією та маніпуляціями в цифровому просторі, а також зміцненню інформаційної стійкості демократичних процесів. Таким чином, США використовують цифрову дипломатію для забезпечення глобальної стабільності, захисту демократичних цінностей і зміцнення міжнародного співробітництва.

6. Розглянувши конкретні кейси використання цифрової дипломатії США, нами було виявлено, що країна ефективно застосовує цифрові технології для вирішення міжнародних викликів і просування своїх інтересів. Одним із найяскравіших прикладів є роль США в ініціативах, спрямованих на підтримку демократичних рухів у світі. Зокрема, під час Арабської весни дипломатичні установи США активно взаємодіяли з громадськістю через соціальні мережі, допомагаючи поширювати інформацію про права людини та демократичні цінності. Ще одним успішним кейсом стало використання цифрової дипломатії під час пандемії COVID-19. США задіяли свої цифрові платформи для координації міжнародної допомоги, просування кампаній вакцинації і поширення правдивої інформації про пандемію, протидіючи фейкам та паніці.

Загалом, можна сказати, що США штати вже мають корисний досвід у використанні цифрової дипломатії для досягнення різноманітних цілей: від підтримки демократії та боротьби з дезінформацією до захисту критичної інфраструктури і просування економічних ініціатив. Ці кейси свідчать про

гнучкість і адаптивність американської цифрової дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів.

Також було визначено основні позитивні аспекти цифрової дипломатії на прикладі США: вона значно покращує ефективність міжнародних відносин та сприяє зміцненню міжнародної безпеки. Однією з основних переваг є швидкість та доступність цифрових технологій, які дозволяють США миттєво реагувати на кризові ситуації, координувати дії з союзниками та інформувати світову спільноту, що зменшує ризик ескалації конфліктів.

Цифрові платформи також значно підвищують прозорість зовнішньої політики США, дозволяючи публікувати офіційні заяви та звіти, що зміцнює довіру з боку інших держав. Вони дають можливість прямого діалогу з громадськістю інших країн, що допомагає боротися з пропагандою та формувати позитивний імідж.

Окрім цього, цифрова дипломатія допомагає у боротьбі з дезінформацією та пропагандою. США використовують цифрові технології для моніторингу інформаційного простору, аналізу великих даних і виявлення маніпуляцій.

Цифрові платформи також відкривають нові можливості для мирного врегулювання конфліктів. Відеоконференції та онлайн-форуми дозволяють організовувати переговори між сторонами, навіть коли фізичні контакти неможливі.

8. Врешті-решт, нами було визначено, що, незважаючи на численні переваги, цифрова дипломатія створює серйозні виклики. Одним із основних ризиків є загроза кібербезпеки. Цифрові комунікації і переговори стають уразливими до кібератак, що може призвести до викрадення конфіденційної інформації, зриву дипломатичних процесів і підриву довіри між державами.

Крім того, цифрові платформи, такі як соціальні мережі, стали важливими інструментами для поширення дезінформації, що ставить під загрозу міжнародну безпеку. Поширення фейкових новин та маніпулятивних повідомлень може не тільки спотворити інформаційний простір, але й призвести до ескалації конфліктів, розпалювання ворожнечі та соціальних заворушень.

Цифрова дипломатія також створює нові етичні та правові виклики. Розширення доступу до інформації та технологій призводить до зростання цифрового розриву між розвиненими та країнами, що розвиваються, що може загострити існуючі нерівності та призвести до дестабілізації міжнародної ситуації. До того ж, питання збору та використання персональних даних, моніторинг соціальних мереж та маніпуляції інформацією вимагають чітких правових рамок та етичних норм, щоб запобігти зловживанням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мак'явеллі Н. Флорентійські хроніки. Державець. Харків: Фоліо, 2007. 512 с.
2. The Concise Oxford dictionary of English etymology / ed. by H. T. F. Oxford: Oxford University Press, 1993. 552 p.
3. Bjola C. Diplomacy in the Digital Age. *Inicio - Real Instituto Elcano*. URL: <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2018/10/ari113-2018-bjola-diplomacy-digital-age.pdf> (date of access: 11.10.2024).
4. Cassidy J., Manor I. Crafting strategic MFA communication policies during times of political crisis: a note to MFA policy makers. *Global Affairs*. 2016. Vol. 2, no. 3. P. 331–343. URL: <https://doi.org/10.1080/23340460.2016.1239377> (date of access: 11.10.2024).
5. Hall N., Schmitz H. P., Dedmon J. M. Transnational Advocacy and NGOs in the Digital Era: New Forms of Networked Power. *International Studies Quarterly*. 2019. URL: <https://doi.org/10.1093/isq/sqz052> (date of access: 11.10.2024).
6. DiploFoundation - Where diplomacy meets technology. *Diplo*. URL: <https://www.diplomacy.edu/> (date of access: 21.10.2024).
7. Cornut J., Manor I., Blumenthal C. WhatsApp with Diplomatic Practices in Geneva? Diplomats, Digital Technologies, and Adaptation in Practice. *International Studies Review*. 2022. Vol. 24, no. 4. URL: <https://doi.org/10.1093/isr/viac047> (date of access: 11.10.2024).
8. Вербицька Г. Роль мультимедійної комунікації в «Арабській весні». *Образ*. 2019. № 2. С. 69–75.
9. Твіттер-дипломатія: як соціальна мережа перетворилася на політичну арену – Format21. *Format21*. URL: <https://format21.org/2021/04/29/twitter-dyplomatiya-yak-soczialna-merezha-peretvorylasya-na-politychnu-arenu/> (дата звернення: 21.10.2024).
10. Андрієнко П. П. Сарапін Г. А. Роль інформаційного забезпечення дипломатичної діяльності в умовах глобалізаційних процесів сучасності Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2021. Вип. 7. С. 8-23

11. DIGITAL DIPLOMACY in 2024: Geopolitics, Topics, and Tools | Diplo. *Diplo*. URL: <https://www.diplomacy.edu/topics/digital-diplomacy/> (date of access: 21.10.2024).
12. Our story - Diplo. *Diplo*. URL: <https://www.diplomacy.edu/our-story/> (date of access: 21.10.2024).
13. Швеція відкриє віртуальне посольство. *OBOZREVATEL NEWS*. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/abroad/46107-shvetsiya-vidkrie-virtualne-posolstvo/amp.htm> (дата звернення: 21.10.2024).
14. Свобода Р. США відкрили «віртуальне посольство» в Ірані. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/24413914.html> (дата звернення: 21.10.2024).
15. Моїсєєв В. Рибалки та диверсанти: хто більше загрожує підводній інтернет-інфраструктурі. *The Page*. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/hto-bilshe-zagrozhuje-pidvodnij-internet-infrastrukturi> (дата звернення: 21.10.2024).
16. Digital Silk Road to span Eurasia|Business|chinadaily.com.cn. *Global Edition*. URL: https://europe.chinadaily.com.cn/epaper/2015-07/10/content_21241323.htm (date of access: 11.10.2024).
17. Digital Diplomacy. *EEAS*. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/digital-diplomacy_en (date of access: 21.10.2024).
18. ТВИТЕР-ДИПЛОМАТІЯ. *Центр "Нова Європа"*. URL: <https://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Tviter-dyplomatiya.-YAk-novitni-tehnologiyi-mozhut-posylyty-mizhnarodni-pozitsiyi-Ukrayiny.pdf> (дата звернення: 21.10.2024).
19. View of International Relations in the Digital Age: The Role of Social Media in Public Diplomacy. *Journal Nawala*. URL: <https://nawalaeducation.com/index.php/SG/article/view/522/574> (date of access: 11.10.2024).
20. U.S. Department of State. URL: <https://www.state.gov/> (date of access: 21.10.2024).

21. Ucheh M. THE ROLE OF DIGITAL TOOLS IN PUBLIC DIPLOMACY: A COMPARATIVE ANALYSIS OF DIGITAL DIPLOMACY APPROACHES. *ResearchGate*. 2024

22. Ірина С. Відеореклама на YouTube: переваги та ризики для бізнесу. *MasAgency*. URL: <https://mas-agency.com.ua/blog/article/?id=51> (дата звернення: 21.10.2024).

23. The Rise of Digital Diplomacy: Social Media's Impact on International Relations | Schiller International University. *Schiller International University*. URL: <https://www.schiller.edu/blog/the-rise-of-digital-diplomacy-social-medias-impact-on-international-relations/> (date of access: 21.10.2024).

24. Чому варто користуватись Google Docs і які переваги дає сервіс. *Plagiart*. URL: <https://plagiart.com/google-docs/> (дата звернення: 21.10.2024).

25. Хмарні технології в освіті: застосування та вплив | Wezom. *IT-компанія полного цикла разработки программных продуктов WEZOM - Киев, Украина*. URL: <https://wezom.com.ua/ua/blog/rol-ta-vpliv-hmarnih-tehnologiy-v-osviti> (дата звернення: 21.10.2024).

26. Artificial Intelligence and Digital Diplomacy. *E-International Relations*. URL: <https://www.e-ir.info/2023/08/01/artificial-intelligence-and-digital-diplomacy/> (date of access: 21.10.2024).

27. Степанов В. Ю. Цифрова дипломатія в інформаційному просторі. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2020. № 3. С. 5-10.

28. Soft Power Diplomacy - Diplo. *Diplo*. URL: <https://www.diplomacy.edu/topics/soft-power-diplomacy/#:~:text=Soft%20power%20is%20the%20ability,,%20public,%20and%20digital%20diplomacy.> (date of access: 21.10.2024).

29. United Arab Emirates Soft Power | Free Paper Example. *DemoEssays*. URL: <https://demoessays.com/united-arab-emirates-soft-power/> (date of access: 21.10.2024).

30. Meier J.-L. The Interwoven Dance: Exploring the Connection between Diplomacy and Democracy. *LinkedIn: Log In or Sign Up*. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/interwoven-dance-exploring-connection-between-diplomacy-meier-hyt6e> (date of access: 21.10.2024).
31. Diplomacy and Democracy: Putting Values into Practice. *American Foreign Service Association*. URL: <https://afsa.org/diplomacy-and-democracy-putting-values-practice> (date of access: 21.10.2024).
32. Яцкевич М. У Франції відновилися протести "жовтих жилетів". *Суспільні Новини*. URL: <https://suspilne.media/62606-u-francii-vidnovilisa-protesti-zovtih-ziletiv-e-zatrimani/> (дата звернення: 21.10.2024).
33. Kaden L. B. America's Overseas Presence in the 21st Century: The Report of the Overseas Presence Advisory Panel. Darby: Diane Pub Co, 1999. 73 p.
34. Information Technology Strategic Plan FY 2001-2005. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/> (date of access: 16.10.2024).
35. Information Technology Strategic Plan FY 2006-2010. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/> (date of access: 16.10.2024).
36. Nakamura K. N., Epstein S. B. Diplomacy for the 21st Century: Transformational Diplomacy: CRS Report for Congress. Washington, D.C.: Library of Congress. Congressional Research Service, 2007. 32 p.]
37. 2 FAM 130 THE U.S. GOVERNMENT'S OVERSEAS PRESENCE. *Home Page : Foreign Affairs Manual*. URL: <https://fam.state.gov/fam/02fam/02fam0130.html> (date of access: 22.10.2024).
38. Major Programs of the Office of eDiplomacy. *U.S. Department of State Archive*. URL: <https://2001-2009.state.gov/m/irm/ediplomacy/c23840.htm> (date of access: 22.10.2024).
39. Glassman J. K. Public Diplomacy 2.0: A New Approach to Global Engagement. *U.S. Department of State*. URL: <https://2001-2009.state.gov/r/us/2008/112605.htm> (date of access: 16.10.2024).
40. *Internet of Water - Better Water Data for Better Water Management*. URL: <https://internetofwater.org/valuing-data/what-are-data-information-and->

knowledge/#:~:text=Data%20in%20their%20simplest%20form,Knowledge%20is%20what%20we%20know. (date of access: 22.10.2024).

41. Nye J. *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*. N. Y.: Basic Books, 1990. 336 p. c. 31

42. About TechCamp. *TechCamp*. URL: <https://techcamp.america.gov/about/> (date of access: 16.10.2024).

43. Information Technology Strategic Plan FY 2011-2013. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/> (date of access: 16.10.2024).

44. Request Access. *Federal Register* :: Request Access. URL: <https://www.federalregister.gov/documents/2011/09/15/2011-23891/developing-an-integrated-strategic-counterterrorism-communications-initiative-and-establishing-a> (date of access: 16.10.2024)

45. About. *International Centre for Counter-Terrorism - ICCT*. URL: <https://www.icct.nl/about> (date of access: 16.10.2024).

46. Information Technology Strategic Plan FY 2014-2016. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/> (date of access: 16.10.2024).

47. Information Technology Strategic Plan FY 2017-2019. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/> (date of access: 16.10.2024).

48. Information Technology Strategic Plan FY 2020-2022. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/> (date of access: 16.10.2024).

49. Technology and Public Purpose. *The Belfer Center for Science and International Affairs*. URL: <https://www.belfercenter.org/node/5955> (date of access: 16.10.2024)

50. Granville K. Facebook and Cambridge Analytica: What You Need to Know as Fallout Widens. *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2018/03/19/technology/facebook-cambridge-analytica-explained.html> (date of access: 16.10.2024).

51. Information Technology Strategic Plan FY 2024-2026. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/> (date of access: 16.10.2024).

52. Toward Digital Solidarity. *Default*. URL: <https://www.lawfaremedia.org/article/toward-digital-solidarity> (date of access: 17.10.2024)
53. United States International Cyberspace & Digital Policy Strategy. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/united-states-international-cyberspace-and-digital-policy-strategy/#Note1>.
54. Declaration for the Future of the Internet. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/declaration-for-the-future-of-the-internet> (date of access: 23.10.2024).
55. Guiding Principles on Government Use of Surveillance Technologies. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/guiding-principles-on-government-use-of-surveillance-technologies/> (date of access: 23.10.2024).
56. Open Radio Access Network (Open-RAN). *NIST*. URL: <https://www.nist.gov/open-radio-access-network-open-ran> (date of access: 23.10.2024).
57. The Global Partnership on AI. *oecd.ai*. URL: <https://oecd.ai/en/gpai>
58. United States and Eight Companies Launch the Partnership for Global Inclusivity on AI. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/united-states-and-eight-companies-launch-the-partnership-for-global-inclusivity-on-ai/> (date of access: 23.10.2024).
59. Declaration for the Future of Internet. *European Commission*. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/declaration-future-internet>.
60. National Cybersecurity Strategy | ONCD | The White House. *The White House*. URL: <https://www.whitehouse.gov/oncd/national-cybersecurity-strategy/> (date of access: 23.10.2024).
61. INTERPOL Global Cybercrime Conference 2023 - Creating communities to protect communities. 60 p.
62. Tallinn Mechanism. *Republic of Estonia - Ministry of Foreign Affairs*. URL: <https://vm.ee/en/international-law-cyber-diplomacy/cyber-diplomacy/tallinn-mechanism>.

63. Cyber Diplomacy in the USA. *The EU Cyber Diplomacy Toolbox: An In-Depth Analysis of Cyber Diplomacy*. URL: https://www.cyber-diplomacy-toolbox.com/Cyber_Diplomacy_USA.html (date of access: 17.10.2024).

64. Digital diplomacy: Where tech meets international relations. *Uncover IE*. URL: <https://www.ie.edu/uncover-ie/digital-diplomacy-where-tech-meets-international-relations/> (date of access: 17.10.2024).

65. Howard P. N., Hussain M. M. Digital Media and the Arab Spring. *OUP Academic*. URL: <https://academic.oup.com/book/12228/chapter-abstract/161707586?redirectedFrom=fulltext> (date of access: 17.10.2024).

66. The United States Continues to Lead the Global Response to COVID-19. *U.S. Embassy in Ukraine*. URL: <https://ua.usembassy.gov/update-the-united-states-continues-to-lead-the-global-response-to-covid-19-2/> (date of access: 23.10.2024).

67. CLUB OF DIPLOMACY & INTERNATIONAL RELATIONS. The Evolution of Digital Diplomacy in the 21st Century (Academic). *LinkedIn: Log In or Sign Up*. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/evolution-digital-diplomacy-21st-century-gycyc> (date of access: 17.10.2024).

68. Michaela Coplen C. B. Digital Diplomacy in the Time of the Coronavirus Pandemic: Lessons and Recommendations. *ResearchGate*. URL: https://www.researchgate.net/publication/368286965_Digital_Diplomacy_in_the_Time_of_the_Coronavirus_Pandemic_Lessons_and_Recommendations#fullTextFileContent (date of access: 17.10.2024).

69. Інформаційний центр COVAX. *UNICEF*. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/covax>.

70. Oh O., Hazel Kwon K., Rao R. An Exploration of Social Media in Extreme Events: Rumor Theory and Twitter during the Haiti Earthquake 2010. *ResearchGate*. URL: https://www.researchgate.net/publication/221599216_An_Exploration_of_Social_Media_in_Extreme_Events_Rumor_Theory_and_Twitter_during_the_Haiti_Earthquake_2010#fullTextFileContent (date of access: 16.11.2024).

71. About Us – Global Engagement Center. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/about-us-global-engagement-center-2/> (date of access: 16.11.2024).

72. Social media and the Syrian revolution. *Westminster Papers in Communication and Culture*. URL: <https://www.westminsterpapers.org/article/196/galley/3591/download/> (date of access: 16.11.2024).

73. Resolution 2231 (2015) on Iran Nuclear Issue | Security Council. *United Nations*. URL: <https://main.un.org/securitycouncil/en/content/2231/background> (date of access: 16.11.2024).

74. Launch of the United States Guidance for Online Platforms on Protecting Human Rights Defenders Online. *CSIS*. URL: <https://www.csis.org/analysis/launch-united-states-guidance-online-platforms-protecting-human-rights-defenders-online> (date of access: 16.11.2024).

75. Свобода Р. «Рамштайн-2»: у Пентагоні заявили про друге засідання контактної групи з оборони України. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ramshtayn-2-u-pentahoni-zayavyly-pro-druhe-zasidannya-kontaktnoyi-hrupy-z-oborony-ukrayiny/31861239.html> (дата звернення: 16.11.2024).

76. Nakashima E., Harris S. How the Russians hacked the DNC and passed its emails to WikiLeaks. *Washington Post*. URL: https://www.washingtonpost.com/world/national-security/how-the-russians-hacked-the-dnc-and-passed-its-emails-to-wikileaks/2018/07/13/af19a828-86c3-11e8-8553-a3ce89036c78_story.html (date of access: 16.11.2024).

77. Lee Myers S., Hsu T., Fassihi F. Iran Emerges as a Top Disinformation Threat in U.S. Presidential Race. *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2024/09/04/business/media/iran-disinformation-us-presidential-race.html> (date of access: 16.11.2024).

78. Едвард Сноуден. *СУСПИЛЬНЕ*. URL: <https://suspilne.media/330502-edvard-snouden-sklav-prisagu-i-otrimav-rosijskij-pasport-zmi/> (дата звернення: 13.11.2024).